Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1369 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՅՈՒԼԻՍ 1888 — (Ն.Տ.) 7 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 — 27 ՁԻԼԳԱՏԻ 1905

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՆՈՒՆԵՐ ԵՒ ԳԻՆՔԵՐ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գաղեկան արժէքի	160
» »	Վեցամսեայ	» »	80
» »	Եռամսեայ	» »	40
Դուռառաց »	եւ տեղեկան		
Թղթատարով տարեկան		»	240
Դուռառաց համար եւ տեղեկան			
Թղթատարով վեցամսեայ		» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան		Ֆրանկ	58
» »	վեցամսեայ	»	26

Դուռս զրկուած յայտարարութեան ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է եւ հրատարակութեան զրկուած նամակ կամ թղթակցութիւն չի տպուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՕԼԻՍ, 26 ՅՈՒԼԻՍ, 1888

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ՅՈՒԼԻՍ ՅՕԷՆ ՄԻՆՉԵՒ Յ ՕԳՈՍՏՈՍ.)

Պերլին, 31 յուլիս.—Միլան Թագաւոր Թագուհւոյն դէմ իւր գանգատները պարունակող Ցիշատակագիր մը մատոյց Կոնսիստորիային։ Այս գիր առ Սինոդն ուղղուած գրէն աւելի մեղմ է։ Թագաւորը կը գանգատի Թագուհւոյն փառասիրական մեքենայութիւններէն, որք սակայն՝ օրինական իմաստով՝ ամուսնալուծման պատճառ չեն կացուցներ։ Սերպիոյ եկեղեցական նախարար և Երբեմն Լոնտոնի դեսպան Պ. Միլաթովիչ Թագուհւոյն յայտնի պաշտպանն է։ Հրաժարական տուաւ լսելով թէ ամուսնալուծման դատն յառաջ պիտի տարուի, և Թագաւորին յատուկ խնդրանաց վրայ միայն առժամապէս կը վարէ իւր պաշտօն։

—Ս-Ֆէս, 30 յուլիս. Անգլիոյ և Իտալիոյ դիւանագիտական գործակալը, Պ. Օ'Բոնոռ և Կոմս Սոնինա, շաբթուս մէջ պիտի մեկնին Սոֆիայէ, մին ի Լոնտոն և միւսն ի Հռոմ երթալու համար։ Ֆերտինանտ Իշխանի շուրջը դասնուողներ մատնոգութեամբ կը դիտեն այս մեկնումը, որոյ հետեւանքը պիտի լինի կորել ամէն յարաբերութիւններ պուլկար կառավարութեան և օտար Տէրութեանց միջեւ։ Միւս քաղաքական գործակալը եւս երկար ժամանակէ հետէ արձակուրդ կը վայելէն։

—Պարսկաստանի Շահը մտադիր է ուղեւորիլ ի Կաւկասիա սեպտ. ամսոյ մէջ, Զարին հոն հասնելու միջոցին։ Շահն և Այլեքսանդր Գ. պիտի տեսակցին ի Պաքու։

—Նոր Տեսչէ Ազէնսէ Զայտնէն կը պատմէ Ազգասցի դերման հարկահաւաքի մը հանդերձ ընտանեօք Փարիզ վերադարձած միջոցին ֆրանսացի ստահակներու կողմէ կրած թշնամանքն, և կ'ըսէ։ «Այս դէպք անգամ մ'եւս կ'ապացուցանէ թէ Ֆրանսա վայրենի երկիր մ'է։ Բայց վայրենի երկրաց մէջ ճամբորդողներ պարտին առաջուց մը տածել թէ անպիսի ուղեւորութեան մը անպատեհութիւններն հաճոյքներէն աւելի չե՞ն։»

—Ռիւէ կը հեռագրուի թէ ֆրանսացի նաւարին սպայ մը ձերբակալուած է հոն, իբրեւ լրտես։

—Թեմերսպուրկի լրագիրը ոմանք, յիշելով թէ Գէլլովա-Վաքաբէլի երկաթուղւոյն խնդրոյն առթիւ Օսմ. կառավարութիւնը պուլկար կառավարութեան դէմ ազդու ընթացք մը կը բռնէ, յայտ կը տեսնեն Վիլհէլմ կայսեր և Զարին տեսակցութեան առաջին ռուսահաճոյ հետեւանքը։

—Վիէննա, 1 օգոստոս, առ Թայդ.—Աստ քաղաքական ակմբոց մէջ մեծ գոհունակութիւն կը պատճառէ Վիլհէլմ Կայսեր այցելութիւնն առ Պիզմարք Իշխան, ի Ֆրիտրիխսրուհէ։ Գերմանիոյ նոր Վեհապետն, երթալով տեսնել Իշխան-Նախարարապետն, հրապարակային յայտարարութիւն մ'ըրաւ թէ կատարեալ վստահութիւն ունի նորա քաղաքականութեան վրայ, և այս բան հարկաւ նպաստաւոր ազդեցութիւն պիտի ունենայ այն խորհրդակցութեանց վրայ զորս ի մտոյ Պիզմարք Իշխան պիտի կատարէ Քանոբի Կոմսին և Պ. Քրիսպիի հետ։

—Օգոստ. 1ին Վիէննայի Սակարանին մէջ գնոց բարձրացումը վերագրելի էր Վիլհէլմ Կայսեր առ Պիզմարք Իշխան այցելութեան յառաջ բերած ընտիր տպաւորութեան։ Պիզմարքեան քաղաքականութեան անընդհատ յարատեւութիւնը կեդրոնական Եւրոպոյ Տէրութեանց կողմէ խաղաղութեան հզօրագոյն երաշխաւորութիւն կը համարուի այժմ։

—Վիէննայի լրագրեր կը ծանուցանեն թէ եգիպտական խնդիրն ի մտոյ չահեկան բանակցութեանց նիւթ պիտի լինի Բ. Դրան և Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպանին միջև։ Ֆրանսական դեսպան Պ. տը Մոնթեպէլլո, Եգիպտոսի արդի կացութեան վրայ կատարեալ տեղեկութիւն ստանալու համար, Կ. Պոլիս կանչեց Դահիրէի ֆրանսական գործակալն, զկոմս տ'Օպլենի, որ Լանգլիա իւր երկարժամանակեայ բնակութեամբ շատ պատեհութիւններ ունեցած էր իմանալու այս մասին անգլիացի նշանաւոր քաղաքագիտաց հայեացքը։ Կոմս տ'Օպլենի հաստատած է թէ Լոնտոնի դահլիճն սկզբամբ միտքը դրած է երթալ Եգիպտոսէն, բայց չուզեր բռնադատման ներքև Եգիպտոսէ երթալու երեւոյթն ունենալ։

—Հանրապետութեան նախագահին հրամանագրով, Քահանի Կրթարանը Քոլէժ կամպէթթա անուն առաւ և Օսէռի Կրթարանը՝ Քոլէժ Փօլ Պեռ։

—Զարն հետեւեալ հեռագիրը զրկեց այրի կնոջ Զօր. Տրէնթէնի. որ կը յիշուի թէ ի Բիւէվ զօրահանդէս կատարած միջոցին կաթուածահար ինալով ձիէն՝ մեռած էր Նոյնհետայն։—«Ամենամեծ վշտով իմացայ յանկարծակի մահն Այլեքսանդր Ռոմանովիչի, զոր շատ կը սիրէի և մեծապէս կը յարգէի։ Ձեր և իմ կորուստս անդարմանելի է։ Զրկուեցայ Հայրենեաց պարկեշտագոյն և պատուաւորագոյն ծառայից մէկէն։ Ամենակարողն կը հայցեմ ձեզ համար զօրութիւն տանելու այս ահռելի կորստեան՝ քրիստոնէական համակերպութեամբ ու սփոփանօք։ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ։»

—Փարիզի մէջ օրուան խնդիրն են տակաւին գործադուլներն, որովհետեւ գործադուլ ընող բանւորներուն թիւն այժմ 10,000 է մօտ է, որք մէկ ժամու աշխատութեան համար 60 սանթիմ կը պահանջեն փոխանակ 45 ի։ Կառավարութեան, ոստիկանութեան և գործատերաց համար մտահոգութեան մեծ նիւթ մ'են այս բանւորներու սպառնալից շարժումները։

—Յուլիս 17 29ին ճիշդ տասն տարի, եղաւ առտուոյի զօրքերը Սավա գետէն անցան Զոնա-Հէրսէք դրաւելու։ Այս առաջին տասնամեկի առթիւ, Վիէննայի լրագիրը ներբողալի յօդուածներ կը հրատարակէն աւստրիական վարչութեան ներքեւ ի Պոսնա-Հէրսէք կատարուած բարենորոգմանց վրայ։ Տասն տարի առաջ այն երկիր անիշխանութեան վիճակի մը մէջ էր, և ներքին պառակտումներ աւերած էին բարերար վայրեր, որք Սավայի եզերքէն մինչեւ Զեռնակորայի սահմանագիծը կը տարածին։ Արդ, դժգոհ տարերք օրինաւոր իշխանութեան հպատակեցան, խաղաղութիւն վերահաստատեցաւ, և աւազակներ, որք ընդ երկար պատուհաս մ'եղած էին երկրին թէ՛ ընկերական և թէ բաղաքական տեսութեամբը, ի վերջոյ բնաջինջ եղան։ Վերջին տեղեկագրերէն կ'երևի թէ ժամանակէ մ'ի վեր բնաւ աւազակութիւն տեղի չ'ունեցած։ Նորագոյն վիճակագիրը ամէն տեսակէտով գոհացուցիչ են։ 1880ին Պոսնա-Հէրսէքի կառավարական եկամուտը 5,600,000 ֆիորին էին, մինչ 1889ի եկամտացոյցն 9,400,000 ֆիորին կառավարական եկամուտ կը գուշակէ։ Այս լինն տարւոց միջոցին 3,200 քիլոմէթրօ կառուցի և 500 քիլոմէթրօ երկաթուղի շինուեցան։ 1,100 հանրային վարժարանք հիմնեցան կամ բարեկարգեցան։ Մեծ յառաջդիմութիւն կայ ճարտարութեան եւ գուարարութեան մէջ, և շատ մը նոր արհեստներ տման երկրին մէջ։ Հողագործութիւնն ալ զգալապէս կը յառաջդիմէ գիտական բարւոքմանց շնորհիւ։

—Ֆլորէնցիոյէ, 1 օգոստ. Վիլհէլմ Կայսրը Կոմս Հէրպէրթ Պիզմարքի հետ ատ հասաւ կէս գիշերուն, և ընդունուեցաւ Պիզմարք Իշխանի կողմէ։ Խուռն բազմութիւն մը համակիր ազաղակներով ողջունեց զերիտասարդ Կայսրն։ Այսօր Պիզմարք Իշխանի ագարակին մէջ հացկերոյթ-բաղդատ տատեղեալ անձանց։ Կայսրը շատ սիրալիր տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Նախարարապետին հետ։

—Վիէննա, 20 օգոստ. Ֆրանձ Եոզէֆ Կայսր, նամակ մ'ուղղելով առ Պ. Ֆոն Բայլաբ, Վարչապետ Պոսնա-Հէրսէքի, ջերմ գոհունակութիւն կը յայտնէ գրաւեալ գաւառաց խաղաղ զարգացման համար, որոց վրայ տեղեկութիւններ ընդունած է գահաժառանգ Իշխանէն, որ այցելեց Պոսնա Հէրսէք։ Կայսրը ջերմագին շնորհակալութիւն կը յայտնէ առ Պ. Ֆոն Բայլաբ՝ երկուց երկրաց բովանդակ ժողովրդեան բարօրութեան համար ըրածներուն փոխարէն։ Կայսրը շնորհակալութիւն կը յայտնէ նաեւ տեղական իշխանութեանց և ժողովրդեան, որք իրենց հաւատարմական ցոյցերով հաճելի ընծայեցին գահաժառանգին ուղեւորութիւնը։

—Վիէննա, 3 օգոստ. Ֆլէորենցոյէ կառավարական թերթը պաշտօնական զեկոյց մը կը հրատարակէ, որ Մասուայի իրաւասութեան խնդրոյն նկատմամբ կը յայտարարէ թէ Իտալիա Մասուայի մէջ կանոնաւոր վարչութիւն և դատական իշխանութիւն մը հաստատած է, որք անխտիր ամէն օտարահպատակաց համար կը պաշտօնավարեն, այնպէս որ Քափիթիւլասիոնը, որոց կը կրթնին բաղաքային տուրքերը մերժող Մասուարնակ օտարահպատակը ոմանք, կիրառութենէ բոլորովին դադրած են գրեթէ։ Նոյն զեկուցագիրը կը յիշէ բազմաթիւ պարագաներ ուր այս երդանական Քափիթիւլասիոնը ջնջուած են, ինչպէս Պոսնա, Հէրսէք, Թունուզ և Կիպրոս, և կը յայտարարէ թէ Աւստրիա-Ունկարիա, առանց մոռնալու Մասուայի Իտալիոյ կողմէ ինչպէս գրաւուելուն քննութեան մէջ, որոշած է թէ, իտալեան դրաւման հետեւմամբ իտալեան վարչական իշխանութեանց հաստատման վրայ։ Քափիթիւլասիոնը այլ եւս գործադրելի չեն աւստրեւմաճառ հպատակաց համար, որք ի Մասուա պարտին հնազանդիլ իտալեան օրինաց։

—Վիէննա, 4 օգոստ. Միլան Թագաւոր և իւր գահաժառանգ որդի Ալեքսանդր Իշխան այսօր Վիէննա պիտի գան, ուր երկու օր մնալէ յետոյ պիտի երթան ի Գաւիերա, Պերխթէսկարթէն։

—Լոնտոն, 10 օգոստ. Լորտ Կրանվիլ նախագահեց Դէրբիին որ տեղի ունեցաւ լսելու համար Թունուզի ֆրանսական Արքեպիսկոպոս Լավիժերի կարդինալն, որ կ'ուզէ Անգլիոյ մէջ հանրային կարծիքը դրգռել՝ Ափրիկէի մէջ գերեաց տուրեւառութիւն չնջելու համար։ Կարդինալին բանախօսութիւնը ջերմապէս ծափահարեցաւ։ Ժողովը շնորհակալութիւն բուէարկեց անոր։

—Լոնտոնի լրագիրը, խօսելով Պ. Քրիսպիի երկուց ծանուցագրաց վրայ, կ'ըսեն թէ Իտալիան Նախարարապետին Ֆրանսայի դէմ գործածած խիստ լեզուն դիւանագիտական սովորութեանց հակառակ է։ Խորհուրդ կուտան առ Պ. Քրիսպի՝ աւելի չափաւոր և աւելի հանդարտ ընթացք մը բռնել։ Թէպէտ կը կարծէ թէ Պ. Քրիսպի իւր հակադիւանագիտական լեզուաւնպատակ ունի [illegible] տալ թէ Բերլինոյի կայսերական տեսակցութիւնը չէ տկարացուցած կեդրոնական Տէրութեանց ներգակցութիւնն, և Պ. Քրիսպի ուզած է ծանուցանել Գերմանիոյ և Աւստրիոյ թէ Իտալիա միտք չունի Ֆրանսայի հետ բարեկամանալու։

—Կը հերքուի այն զրոյց թէ Վիլհէլմ Բ ի Պատէն-Պատէն այցելութիւն պիտի տայ Անգլիոյ Թագուհւոյն։

—Լոնտոն, 4 օգոստ. Տէյլի Նիւզ կը ծանուցանէ թէ ահռելի թշուառութիւն կը տիրէ Զեռնակորայի մէջ, ուտեստից անբաւականութեան և ժողովրդեան յեղին աղքատութեան պատճառաւ։

—Փարիզ, 4 օգոստ. Իտալացիք հրաչակեցին իրենց թեւարկութիւն Զուլայի վրայ, Մասուայի հարաւակողմն։ Այսպիսի յայտարարութիւն մ'ըրին իրենց պաշտօնական դիրքը կանոնաւորելու համար միայն, զի արդէն գրաւած են Զուլա։

—Ռունատանի արտաքին գործոց նախարարն յայտարարեց իտալեան դեսպանին թէ նկատելով որ Մեծ Տէրութիւնք հաւանութիւն տուած են Ֆրանսայ Իսմայիլ Փաշայի հրամանագրի եւ [illegible] ի Լիվորնոյ հատատեալ զանազան ապրանաց գործակալ մ'է, տեղւոյն պատժական ատենին առջև ամրատանուեցաւ, զի Կասատոն սպանելու սպառնական նամակ մը ուղարկած լինելուն համար։ Կ'ըսուի թէ սոյն երիտասարդ քիչ ժամանակ յառաջ տեղական մը խմբագրեր է, սա նիւթով, «զոյս անուշութեանց համար առողջապահիկ բարենորոգումներ կարելի են։ Թէ ինչու և ինչպէս պէտք է գործադրուին այդ բարենորոգումներ։» Սոյն ձեռագիրն Հաւաքարան Տիկին Կասատոնի զրկեր է, խնդրելով որ զոյն կարդայ եւ իւր հաճութիւնն յայտնէ՝ իւր անուան նուիրուելու համար։ Գերմանացի երիտասարդը ժամանակ մը սպասելէ յետոյ, դարձեալ գրեր է Տիկին Կասատոնի, խնդրելով գէթ ձեռագիրն իրեն վերադարձուի։ Յայտնի է Պ. Կասատոնի մասնաւոր քարտուղարէն նամակ մ'ընդուներ է սա խմբագրով։ «Տիկին Կասատոն ծանանակ չէ ունեցած ձեր ձեռագիրը կարդալու եւ կամ աչքէ անցնելու, և կը վախնայ իսկ թէ՝ ուր դրած լինելն ալ չգիտեր, եւ կամ կորսուած է։» Ասոր վրայ երիտասարդը նամակ մը կ'ուղարկէ առ Պ. Հէրպերտ Կասատոն՝ անոր հօր կենաց դէմ սպառնալիք պարունակող յարելով թէ՝ «Անգլիոյ եւ իւր գաղթականութեանց համար սեւ ու սեւ օրեր պատրաստ են։» Ցատնեի՝ արդարութեան ինքզինք արդարացնելու համար Գերմանացին, թէ «ձեռագրին կորուստն յանսահման վիճակի մը մէջ դրած էր զինքն, եւ նամակը գրելով կը յուսար որ գործը գոհացուցիչ արդիւնք մը կունենար։ Պուզէր հարկադրել Պ. Կասատոնի՝ ձեռագիրն իրեն վերադարձնելու, բան արժանապատիւ անոր պարտականութիւնը ճանչնալով եւ այս պատճառաւ կը բողոքէ ամբաստանութեան մէջ յիշուած «չարամիտ» բառին դէմ, և կը յայտարարէ թէ այդ բառ հեռի է զլխովին իւր նպատակէն։» Ասոր վրայ խնդրոյն քննութիւնը կը յետաձգի։

ՑԻՇԱՏԱԿԱԳԻՐ ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆԻ

«Ռուսիան պէտք չէ վշտացնել։» Այս է միակ իմաստն երկար Ցիշատակագրոյն զոր Պիզմարք Իշխան (ինչպէս ծանուցուեցաւ ժամանակին) ուղղած էր առ Ֆրտերիկ Կայսր, հակառակելով Վիլհէլմրա Իշխանուհւոյն ամուսնութեան ընդ Պաթեմպերկեան Այեքսանդր Իշխանին։—Ցիշատակագիրը զոր չգիտցուիր ի՞նչ կերպիւ ձեռք անցուցեալով՝ հրատարակեց այս օրերս ֆրանսական հանդէս մը, և որոյ վաւերականութիւնը ճանչեց Ռէյշտէյ Զայտուն։

Այս Ցիշատակագրով Պիզմարք Իշխան կը յիշեցնէր իւր տիրոջ թէ Վիլհէլմ Ա. Կայսեր օրով այ խնդիր եղած էր Վիլհելմրա Իշխանուհին ամուսնացնել Այեքսանդր Իշխանին հետ։ Բայց նկատելով թէ Այեքսանդր Իշխան իրրեւ պարզ դերման հպատակ մը չի ներկայանար, այլ իբրեւ Պուլկարիոյ Նախագահ Իշխան, որ Ռուսիոյ կամաք ինկաւ, և որ կամայ թէ ակամայ թեկնածու է միշտ Պուլկարիոյ գահուն։ Նկատելով նաեւ թէ Ռուսիան վշտացնել բնաւ չին ներեր դերման Կայսրութեան յարաբերութիւնը, Ծերունի Կայսրն որոշած էր որ այն ամուսնական խորհուրդ չիրագործուի։ Աւելին կայ։ Պիզմարք Իշխան կը յիշեցնէր Ալեքսանդր Իշխանին թէ [illegible] մեռած պահուն, խրատելով որ Ռուսիոյ Կայսեր հետ մեծ զգուշութեամբ և բարեկամութեամբ վարուի, ցոյց տուած էր թէ՝ որ ատիճան մեծ կարեւորութիւն կուտար Ռուսիոյ բարեկամութեան պահպանման ու մշակման։ Վիլհէլմ Ա. Կայսրը կը զգար թէ Զարը չնչին պատճառներով վշտացած էր Գերմանիոյ։ Երբ Ծերունի Կայսրը Շեմբէթինի մեծ զօրահանդէսներուն հրաւիրեց զՋարը, սա չեկաւ, և թէպէտ եռբը պարագային բերմամբ Պերլինէ անցնիլ հարկադրեցաւ, բայց ամէն որ դիտեց իւր պաղ ընթացք։ Ի՞նչ էր այս պաղութեան պատճառն։ — որովհետեւ Գերմանիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութիւնները խանգարել ուզողներ Զարին մատուցած էին ինչ ինչ կեղծ պաշտօնագրեր, որք Պուլկարիոյ խնդրոյն մէջ գերման Նախարարապետին իբր թէ երկդիմի ընթացքը ցոյց կուտային։ Զարը թէեւ եռաքեն հմտզուեցաւ թէ այս թղթերը կեղծ էին, բայց Գերմանիոյ դէմ երկու ամսոյ չափ ըէն պահեց։ Բանի որ Ռուսիա այսչափ

—)(8)(—

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԵԷ

ԱՅՐԻՆ

Ապա իւր որոշումը տալով։

—Այ՛, ըսաւ, ի՞նչ ծածկեմ քենէ... իմ երազս էր այդ.... Մինթէ կրնայի՞ գուշակել այդ տարաբաղդ Ռօպէրի յետ մահու արտասուագութիւնները... Մինչեւ իսկ ասնիւ երէցս ինձ խորհրդակից ըրած էի... եւ եթէ հարկ է ամէն ինչ ըսել, նա եւս յոյժ կարելի եւ պատշաճ կը դատէր այս բանը։

—Ա՜հ, մայր իմ, ըսաւ երիտասարդը ծիծաղելով, կ'ուզեիք որ երեցին խորհուրդ արցունեմ,—եւ դուք կանխաւ ձեր կողմը շահած եկէք զնա... աղէկ բան չէ այս։ Բայց, ենթադրելով իսկ որ բարեկամս կամքը վճռական արգելք մը յարուցած չլինէր ձեր երազոյ իրականացման դէմ, ինչպէ՞ս կրնայիք ենթադրել, սիրեցեալ մայր իմ, թէ տիկին տը Լա Բավի համար ընդունելի ամուսին մը պիտի համարուէի ես։ Երեք հարիւր հազար ֆրանքէն աւելի եկամուտ ունի նա... մինչդեռ մենք՝ քսան-հինգ կամ երեսուն հազար միայն։

—Երեսուն-երկու, զուա՛կս։ Եւ ես կը հաւատամ քեզ թէ, ամուսնութեան մէջ, մարդ մը որ երեսուն հազար ֆրանք եկամուտ ունի, փայլուն անուն մը, գեղեցիկ ասպարէզ մը եւ բարեձեւ կազմուած մը, կրնայ պատուաւոր կերպիւ թեկնածու լինել ամենայնի։... Ի բոլոր սրտէ կը մաղթեմ, յարեց փոքր ինչ հեգնութեամբ, որ այսպիսի առիթ մը... և այսպիսի կին մը գտնես վերստին։ Վասն զի վերջապէս, Աստղիկ մ'է սա։

—Ես լաւագոյն կը սիրեմ մայրս, ըսաւ երիտասարդը զուարթօրէն, ծերուկ կնոջ սպիտակ մազերն համբուրելով։

—Աստուած իմ, ի՞նչ ալ տխմար ես, ըսաւ մայրը գոհունակօք փոխարինելով նորա համբոյրը։

Մինչդեռ տիկին տը Ֆրէմէզոյ իւր որդին կը հարցաքննէր թէ ի՞նչ տպաւորութիւն կրած էր տիկին տը Լա Բավի հետ ունեցած առաջին տեսակցութենէն, անդին՝ տիկին տը Բօմպալէօ՝ նուաղ հեռաբերիր կ'երեւէր իւր եղբօրդտեր կրած տպաւորութեան մասին։ Ինքն ալ իւր պատճառներն ունէր առաջին վայրկենէն ուշադրութեամբ դիտելու համար Մօռիսի եւ մանկամարդ այրուն յարաբերութիւնները։—Տիկին տը Բօմպալէօ բարձրահասակ նիհար կին մ'էր, երեսներն ուռած, որ արծուունման քիթ մ'ունէր եւ այն ասոնցմէ սեւ ու թարձր յօնքեր, որք կեղծ կը կարծուէին։ Այս էր բոլոր միացեալը գեղեցկութեան մը զոր իւր ժամանակին գեղեցկութեան մը զոր իւր ժամանակին մատնց վայելած էին, կ'ըսուէր։ Բայց ժամանակին հետ խստահամբոյր եղած էր։ Իւր համակ սէրն ու գորովը նուիրած էր միակ որդւոյն զոր սաստիկ շփացուցած էր եւ որ, փոխադարձաբար, կը պատճառէր իրեն ամէն կերպ մտահոգութիւններ զորս կրնար ասասել անկից։ Այդ որդին, մէկառ տը Բօմպալէօ, յայսժամ քսան-եօթն տարեկան բարձրահասակ գեղեցիկ երիտասարդ մ'էր, բնաւին չարամիտ, եւ յոյժ սիրուն ընկերակից մը, մանաւանդ յոյժ ընկերութեանց մէջ։ Մայրը՝ զոյն ազատելու համար զանազաններէն, թատրոններէն եւ դիմեռուներէն, ջերմապէս կը փափագէր ամուսնացնել զնա։ Մինչեւ իսկ ատենօք կամակատարութիւն ունեցած էր անոր կնութեան տալու Մարիանն ա՛ Էրլենուան, իւր եղբօրդուստրը, որուն խնամակալն էր։ Բայց Մարիանին հարստութիւն, այդ թուականին մէջ ուռուական հարստութենէն շատ ստորին լինելով, յաչս իւր բացարձակ արգելք մը երեւցած էր անոնց միութեան։ Այժմ իրերը մեծապէս փոխուած էին։ Մարիանն, ժառանգած լինելով Պ. տը Լա Բավի ամբողջ հարստութիւնն, ոքանչելի պատառ մ'էր ժէռառի համար։ Երիտասարդն որուն տրամադրութիւն խնամակալ ուած էր մայրը գաղտնաբար, հրապուրուած էր գեղանի այրւոյն միլիոնատէրն որք թալ պիտի տային իրեն առատապէս գոհացնել իւր աչքերի կենաց ճաշակներն։ Ի մի բան, այդ ամուսնութիւնը՝ Ռօպէրի մահէն ի վեր՝ տիկին տը Բօմպալէօի անխախտ եւ գլխաւոր դաղափարը կը կազմէր, եւ գիւրին է ըմբռնել թէ որպիսի կասկածոտ խնամքով կը հսկէր այն գեանին վրայ զոր իրեն վերապահած էր։ Առանց արծուի աչք ունենալու, ինչպէս արծուի քիթ ունէր, առանձին ժամէն ընդունմամբ էր տիկին տը Ֆրէմէզոյի նախանձընդդէմ յատակութիւնները։ պառաւ կոմտեսէն տիկին տը Լա Բավի հետ ունեցած խօսակցութեանց մէջ գիտած էր մասնաւոր ջանք մը՝ որդւոյն արժանիքը թուելու եւ գովելու, Ռօպէրի հետ նորա ունեցած սերտ բարեկամութիւնն յիշեցնելու եւ մեղմիւ առաջ անցնելու զնա, իւր մերձաւորդդն ժառանգ իւր հանգուցեալ բարեկամին։ Մեծ երկիւղ մը չունէր այս մրցումէն, վասն զի երկար ժամանակէ հետէ գիտէր այն կատաղի ատելութիւնը զոր իւր եղբօր դուստրը կը տածէր Պ. տը Ֆրէմէզոյի դէմ, եւ համոզեալ էր վասն կը պահէր այդ ատելութիւնը։ Բայց վերջապէս երիտասարդ հրամանատարն անձամբ երեւան եկնելն այնպիսի պարագայ մ'էր որ սակաւ ինչ վրդովէր զինքը։

Երբ խնայաւ թէ Մօռիս մեկնած էր դղեակէն, փութաց դաշլենն երթալ, տիկին տը Լա բավի քով։ տեսաւ զնա արտասուալից և երկուքը միասին լսցին պահ մը։ ապա, տիկին տը Բօմպալէօ՝ այրւոյն միտքը ցրուելու համար, հարցուց թէ ի՞նչպէս գտած էր Պ. տը Ֆրէմէզոյը։

—Չեմ գիտեր, հօրաքոյրս, պատասխանեց մանկամարդ կինն, հաղիւ երեսը նայեցայ... ։ Կ'ընդունիք թէ իմ միտքս ուրիշ բանով զբաղած էր քան զինքը դիտելով։

—Բայց իւր լուսանկարին կը նմանի՞, հոգի՛ս։

—Յետին ծայր կեղծ նայուածք մ'ուղեկցելու է, յարեց տիկին տը Բօմպալէօ, բոլոր կեղծաւորներուն նման։

—Բնականաբար, կրկնեց այրին մտադրաղ երեւոյթով մը։

Իւր աղերս սրտին հոտոտեց երկարօրէն, յետոյ ոտքի ելաւ եւ թեւին տակ առնելով երեսնոսէ արկղիկը։

—Երթամ փորձեմ պահ մը քնանալ, ըսաւ, գլուխս կրակի մէջ է։

Եւ դահլիճէն անցաւ այն շնորհալի թեթեւ ու խրսխտ քայլուածքով որ իրեն յատուկ էր, ծնօտը փոքր ինչ վեր բարձրացուցած եւ գլուխը թեթեւապէս ետին հակած։

Տիկին տը Բօմպալէօ առ այժմ աւելի բան մը չկրցաւ խմանալ։

Ե

Սակայն երեք չորս օրեր անցած էին։ Մօռիս կ'զգար թէ չէր կրնար ակից աւելի երկարաձգել իւր երկրորդ այցելութիւնը Ռօպէրի այրւոյն։ Այլ որքա՛ն խորհէր այնքա՛ն աւելի դառնալիս կը ցաւէր թէ ՝ը առաջին տեսակցութեան մէջ չէր ուարատած իւր անիծեալ պաշտօնն, այնքա՛ն աւելի գժուարին կը թուէր իրեն՝ վերստին ձեռն ի գործ արկանել պարարեւութեամբ։

Իւր վարանմանց մէջտեղ, խորհեցաւ թէ գուցէ կարենար ուրիշի վրայ թողուլ տիկին տը Լա Բավի մօտ իւր կատարելիք պաշտօնը լրացնելու հոգը։

Այդ ուրիշը գիւղին երէցն էր, Տէմոգրէօ արքայն, որուն խորհուրդ հարցունել յանձնարարած էր մայրն իրեն։ Տիկին տը Լա Բավի հոգեւոր վերատեսչն էր նա, եւ իբր այն՝ էջ մի որ մասնաւոր արտօնութիւն մ'ունէր իւր խոստովանաբարն եղող կնոջ հաղորդելու, հարի եղած բոլոր գաղտնապահութեամբ և իշխանութեամբ, ամուսնոյն վերջին կամքերը։ Չէ՞ մի որ կերպիւ իւրք իւր խոստովանահօր պաշտօնին եւ պարտականութեանց մասը կը կազմէր այս։ Ցատնեի՝ գրեր, Մ'օռիս շատ անգամներ պատահած էր Տէմոգրէօ երեցին։ Նշանաւոր քահանայ մ'էր սա, առանց սակայն փառասիրութեան։ Իւր իսկ կամաք ծերացած էր գիւղի մը երիցատան մէջ, ուր կ'զբաղէր տեղական հնութիւններով, թղթակցելով գաւառին գիտնական ընկերութեանց հետ, մշակելով դրացեաց յարաբերութիւնները, խնամելով իւր ծաղկանոցներն եւ ձուկ որսալով փոքրիկ առուակի մը՝ որ իւր պարտէզն կ'անցնէր։

Ուստի տը Ֆրէմէզոյ հրամանատարն առաւօտ մը այցելութիւն տուաւ այդ եկեղեցական համակրելի փիլիսոփային, եւ խնդրեալ յետոյ որ իւր ընելիք յայտնութիւնը խոստովանութեան մը պէս ծածուկ պահէ, հաղորդեց նմա Ռօպէր տը Լա Բավի բերանացի կտակն եւ հարցուց թէ կը համձ՞ր արդեօք զայն հանգուցեալն այրւոյն հաղորդելու ազնութիւնն ունենալ։

(Շարունակելի)

դիւազգած է, միթէ անխոհեմութիւն չէ՞ Գերմանիոյ կողմէ՝ վշտանալու նոր և մեծագոյն առիթ մը տալ Ռուսիոյ՝ Գերմանիոյ կայսերական գերդաստանին խնամութեան ընդունելով Պաթէմպերկեան իշխանն, որ այս իրողութեան բերմամբ իսկ մեծամեծ յոյսեր պիտի տածէ, և Պուլկարաց առջեւ նոր ազդեցութիւն պիտի ստանայ։ Թէեւ Վիքթորիա Կայսրուհին ծանուցած է թէ Անգլիոյ Վիքթորիա Թագուհին կը հաւանի առաջարկեալ միութեան, բայց Անգլիոյ արքայական գերդաստանին փափաքած այս խնամութիւն համաձայն չէ՝ գերմանական երկարամեայ քաղաքականութեան պահանջմանց և կայսրութեան շահուց։»

ԱՋԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս յայտնի է, Սամաթիոյ մէջ երեսփոխանական ընտրութիւնք կատարուած և ընտրեալներէ երեքն հրաժարած էին։

Արդ, այս կիրակի օր կրկին քուէարկութիւն կատարուելով երեսփոխան ընտրուեցան Կրճիկեան Յովհաննէս և Տէմիրճիպաշեան Եղիա էֆէնտիք։ Իսկ Ալչըճեան Գրիգոր և Ալչըճեան Մկրտիչ էֆէնտիներու ընտրութիւնն հաստատականի մնացած լինելով, կրկին քուէարկութիւն պիտի կատարուի յառաջիկային։

Մայր Դիւանի կողմէ հետեւեալն հաղորդուած է մեզ ի հրատարակութիւն.

Երեսփոխաններէն՝

Վսեմ.	Յովհաննէս էֆ.	Նուրեան
»	Տիգրան »	Եռասուփեան
»	Սենեքերիմ »	Մանուկեան
Մեծ.	Յարութիւն »	Նորատունկեան
»	Սեպուհ »	Տէմիրճիպաշեան
»	Նշան »	Պոյաճեան
»	Կարապետ »	Հաղարեան
»	Ներսէս »	Երէցեան
»	Յակոբ »	Հաճեան
»	Խաչիկ »	Կամսարական
»	Տրդատ »	Փափազեան
»	Գասպար »	Գասպարեան
»	Արշակ »	Մուրատեան
»	Կարապետ »	Սէթեան
»	Սիմոն »	Ֆէլէկեան

Ազգային ժողովոյ նիստերէն յայտնապար երեք բացակայութիւն ունենալով, եթէ յառաջիկայ նստի Նախագահական կոչման անձամբ չի պատասխանեն և կամ իրենց բացակայութեան օրինական պատճառը գրով չի հաղորդեն Մայր Դիւանին, ըստ տրամադրութեան 110րդ յօդուածոյ Ներքին Կանոնագրի՝ հրաժարեալ պիտի յայտարարուին։

Լնթերցողք կը յիշեն այն կարեւոր դառն որ ի Կովկաս տեղի ունեցաւ անցեալ տարի կովկասեան Հայոց գլխաւորագրութեան առթիւ։ Տաթեւ գիւղի Տ. Սիմոն քահանայ Տէր-Սարգսեան, 77 տարեկան Անանա Թաթունեաց պառաւն և ուրիշ երեք ընկերներ ամբաստանուած էին իրենց թէ ժողովուրդը գրգռած են ընդդէմ գլխաւորագրութեան։ Եկեղեցական դատարան յետ քննութեան անպարտ արձակած էր ամբաստանեալներն։ Այժմ Մշոյ կը հաղորդեն թէ Եկեղեցական ընդհանուր դատարաններ բողոքած լինելով այս վճռոյն դէմ Թիֆլիզի վերաքննիչ ատենի մօտ, յուլիս 12ին այդ վերաքննութիւնը տեղի ունեցեր է Թիֆլիզի դատարանին առջեւ։ Պ. Կոչուխ, Թիֆլիզի ընդհանուր դատախազի օգնականը, պաշտպանելով ամբաստանեալները, պահանջեր է Եկեղեցական դատարանի վճռոյն վերահաստատութիւնը, սակայն դատարանն յետ երկար խորհրդակցութենց բեկած է Եկեղեցական դատարանի որոշումն և վճռած է աքսորել ի Սիպիր Տէր Սիմէոն քահանայն և իր երեք ընկերներն, իսկ պառաւկինը բանտարկել երեք ամիս։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻՆՆԱՆՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պատիւ ունիմք ծանուցանել թէ Դպրոց Տիկնանց վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսն օգին սաստկութեան պատճառաւ յետաձգուած լինելով, համաձայնութեամբ Ս. Հռիփսիմեանց և Նեկտարինեանց վարժարանի խնամակալութեան երկու հանդէսներն միասին տեղի պիտի ունենան յառաջիկայ կիրակի ի 31 յուլիսի։

Ընկերութիւնս քաջալոյս է թէ ազնիւ ազգայինք ներկայ ազգն իբր երկրորդ հրաւէր ընդունելով պիտի բարեհաճին իրենց ներկայութեամբ պատուել սոյն հանդէսն։

Ի դիմաց Դպրոց Տիկնանց ընկերութեան

Ա՛ռնոլդ Ա՛ռնոլդ

ԹԱԳՈՒՀԻ Գ. ՊԱՂԴԱՍԱՐԵՆ Զ. ՍԱՊԵԼ Ս. ՖԷՆՏԷՐԵԱՆ

ԱԶԳ

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ ԲԱՆԱՒՈՐԱՑ ՄՐՑԱՆԱԿԱՑ ԵՒ ՎԿԱՅԱԿԱՆԱՑ

Վարժարանին Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել իւր Մեծայարգ Հրաւիրելոց թէ սոյն հանդէսն, որ անձրեւին պատճառաւ յետաձգեցաւ, տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ուրբաթ օր, յուլիս 29, վարժարանին պարտիզին մէջ, սկսեալ ի ժամ 6½, եթէ օդը նպաստաւոր ըլլայ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Փոխանորդարանէ Ազգային Պատրիարքարանի

Երեւանայ Հայոց վիճակային Կոնսիստորիայն անցեալ ամսոյ 13 թուականաւ եւ 1973 համարաւ գրութեամբ ծանուցած է թէ Նախիջեւան գաւառի Թմրոյ գիւղացի Գալուստ Մ. Թուստամեան Շահրազեանց անուն ազգային մը տասն ամաց հետէ մոլորեալ է։

Ցիշեալն՝ երեսուն եւ երկու տարեկան է, կարճահասակ, սեւաչեայ, սեւահեր, երեսքն են անրիծ, քիթ եւ բերանն՝ չափաւոր, ձեռքն՝ բոլորակ, եւ ազատ է նշաններէ։

Կը յանձնարարուի արդէն ազգայնոց, որ եթէ երբէք յիշեալին ուր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին որ եւ է տեղեկութիւն ունին, բարեհաճին ծանուցանել Պատրիարքարանիս ի գիտութիւն։

23 Յուլիս 1888

Ի Պատրիարքարանի Հայոց

Ի Կ. Պոլիս

Ա Զ Դ

Պէշիքթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյս իսկական Իմատիէի վարչին Կարապետ Գալֆա փոդոց կրկին 6 թիւ մահիւլ Մեսրոպ 286 կանգուն գետնին 1500 դրչ. դին տուազ կայ, ուստի եթէ մեր ազգայնոց մէջ կայ, պարտի դիմել ի Խորհրդարան Ս. Եկեղեցւոյս թուականս ըստեալ մինչեւ 15 օր. սոյն պայմանաժամէն յետոյ պիտի եղած գործողութիւնքը վերջնականապէս պիտի կատարին։ Ի գիմաց Թաղական Խորհրդոյ

Ա՛ռնոլդ՛ Վ. Ա՛ռնոլդ՛

Մ. ԽԻՒՏԱՎԻՐՏԵԱՆ ՄՐՏ. Կ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

1888 յուլիս 16

Պէշիքթաշ 1916 3—4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԻՒՆԻՐ ՓԱՇԱ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Պերլինէ մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ուրբաթ իրիկուն Բռնտամի պալատին մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեր է ի պատիւ Միւնիր փաշայի և իւր հետեւորդաց։ Սեղանին ներկայ գտնուեր են Գերմանիոյ առագաստին և նախարարք։ Շաբաթ իրիկուն ևս Հէրպերթ Պիզմարք կոմսը շքեղ հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ Վեհ. Սուլթանի արտասովոր դեսպանին։ Կ'ըսուի թէ Վիլհէլմ Բ. կայսր Ազգ. պատուանշանի մեծ ժապաւէնը պիտի նուիրէ Միւնիր փաշայի, ինչպէս նաև այլեւայլ կարգի պատուանշաններ Ն. Վսեմութեան հետեւորդաց։

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ Ցանձնաժողովն եռեւ հանգ... մինչեւ հիրիկուն ուշ ժամանակ զբաղեցաւ ներքին ու ելմտական կարեւոր խնդիրներով։ Ցանձնաժողովն այս առթիւ իւր տեղեկագիրը պատրաստելով մատոյց Վեհ. Սուլթանին։

Բ. ԴՈՒՐՈՆ ԵՒ Պ. ՏԷ ՀԻՐՇ

Ինչպէս յայտնի է, Պառոն տը Հիրշի ինդրոյն տուեալ կայս. կառավարութիւնն հինգերորդ իրաւարար առաջարկած էր Պերլինի վերաբնակ ատենի նախագահն՝ Պ. Օշլեկեր և զայս հեռագրաւ հաղորդած էր Պառոն տը Հիրշի։

Արդ, Պառոնը պատասխանելով Բ. Դրան հեռագրոյն, յայտարարած է թէ չհաւանիր այս ընտրութեան և թէ իւր կողմէ առաջարկեալ տասն-երկու անձերէ զատ ո՛չ զոք կ'ընդունի իբր հինգերորդ իրաւարար։

ՄԱՍՈՒԱՑԻ ԽՆԴԻՐԸ

Ստոյգ է թէ Արտաքին գործոց նախարարութիւնը բողոքագրի ձեւով ծանուցագիր մը պատրաստած է ի մասին Մասուայի գրաւման իտալիոյ ձեռամբ և թէ նախարարաց խորհուրդն ընդունած է այդ ծանուցագիրը։ Սակայն տակաւին զրկուած չէ այն և կայսերական վաւերացման ևս մատուցուած չէ։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Վսեմ. Սարգիս պէյ Պալեան՝ ասիական երկաթուղեաց չինութեան համար մասնաւոր ծրագիր մ'ունի որ մեծապէս կը տարբերի Հիտայէդ փաշայի ծանուցեալ ծրագրէն. սա միայն յատուկ է երկու ծրագրոց, թէ զինուորական քննիչ յանձնաժողովն երկուքին նկատմամբ ալ նպաստաւոր տրամադրութիւն մը ցոյց կուտայ։

Սարգիս պէյի ծրագիրը կառաջարկէ որ կայս. կառավարութիւնն ինք տէր մնայ այն գծին որ ձեռնարկուի մը ձեռամբ պիտի չինուի. չինութեան ծախքը պիտի հոգացուի պարտատոմսերով որք անգլիական երկաթուղեաց ընկերութենց ծանօթ են «Լոյտ Պոնտ» այսինքն «Լոյտի մուրհակներ» անուամբ։

ՎՃՌԱԲԵԿ ԱՏԵԱՆ

Վճռաբեկ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Լէպիպ էֆէնտի տակաւին իւր պաշտօնատեղին չի յաճախեր։ Այս պատճառաւ նոյն ճիւղի անդամներէն Իբրահէս էֆէնտի փոխանորդաբար կը վարէ նախագահի պաշտօնը։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵՑՈՑ ՄԻԱՑՈՒՄՆ

Պուլկար կառավարութիւնը պատասխանած է ան ծանուցագրոյն որով Բ. Դուռը կը հաղորդէր նմա թէ միացման գծերու շահագործումը Պառոն տը Հիրշի յանձնուած է։ Պուլկար կառավարութիւնն իւր պատասխանագրոյն մէջ եղրակացութեան մը չյանգիր, այլ փափագ յայտնելով որ միացման երկու գծերը միևնոյն ժամանակ յանձնուին արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան, կը յետաձգէ պատասխանը մինչև այն օրուան յորում Բ. Դուռը կարող լինի Պառոն տը Հիրշի թողուլ Սկիւպ Վրանիայի գծին շահագործումը։ Միւս կողմէ, Պառոնը՝ փափագելով հանդերձ իգործադնել միացման երկու գծերու վրայ իւր ունեցած շահագործման իրաւունքը, չուզեր եղեր ընդունիլ պուլկարական գիծը, մինչեւ որ Մակեդոնիոյ (Վրանիա-Սկիւպ) գիծն ալ իւր տրամադրութեան ներքեւ կը դրուի։

* *

Երկաթուղեաց միացման առթիւ ի Սիրբէեթի հաստատեալ թղթատարական ժամանակիդրն տնօրէն անուանուած է է Մարտիկ էֆէնտի Հիւնքեարպէյլէնտեան, տնօրէն Սուաքիմի հեռագրատան։ Մարտիկ էֆէնտի արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած լինելով, թղթատարական վարչութեան կողմէ կոչուեցաւ յայդ պաշտօն։

ԺԱՄԱՆՄՈՒՆԵՐ ԵՒ ՄԵԿՆՄՈՒՆԵՐ

Երեկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Հալէպի հեռագրատան և թղթատարատան տնօրէն Մաշմուտ Պէյտրի պէյ՝ Իսկենտերունէն և Հանրային պարտուց վարչութեան Զմիւռնիոյ հաշուակալ Իպրահիմ էֆէնտի՝ Զմիւռնիայէն։

Երեկ մայրաքաղաքս մեկնեցան Ավլոնեան Նորընտիր գայմագամ Հաճի Նէճիպ պէյ՝ յիւր պաշտօնատեղին, Թնդանօթարանի ժողովոյ անդամներէն գնդապետ Մէհմէտ պէյ՝ ի Դարդանել և Փարոսներու վարչութեան առաջին երկրաչափ Պ. Ոտուի՝ ի Զմիւռնիա։

ՌՈՒՍԱՀՊԱՏԱԿԸ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Ռուս լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ ի Կ. Պոլիս բնակող ռուսահպատակ անձանց թիւը կը հասնի 700ի, կէս առ կէս այր և կին։ Ասոնցմէ 260ն ունին անշարժ կալուածներ, 150 հոգի կը պարապին վաճառականութեամբ, 25 հոգի փաստաբանութեամբ, բժշկութեամբ և լրագրաց թղթակցութիւն ընելով. կան նաև քանի մը սեղանաւորներ և սպասաւորներ։ Պրօբի կողմէն առաջին տեղի կը բռնեն հայադաւանք՝ 235 հոգի, ռուսադաւանք 159 հոգի, ապա կուգան մահմետականք, հրեայք և լուտերականք։ Վեցը կուսակրօն հոգեւորականներ են, իսկ երկու հոգի քահանայ։

ՆԱԻԱՐԻՆ ԱՐԿԱԾ

Անգլիական Ռիւ Ժուէր շոգենաւն որ Թալլանէն կուգար արմտիք բերեցած, Պոլսոյ նաւահանգստին մէջ կանգառած էր ածուխ առնլու համար։ Կիւրակէ իրիկուն անգլ. Բ-ոնդ-ս շոգենաւը նաւահանգիստ մտնելու պահուն թեթեւապէս զարնուեցաւ վերոյիշեալ շոգենաւուն։ Թիչ յետոյ կը հասնէր նաև գերմանական Ռինպէ շոգենաւն որ Պաթումէն կուգար հանքածուխ և բարիւղ բերեցաւ։

Ռինպէն ևս բաղխեցաւ Ռիւ Ժուէրին և լայն ճեղքուած մը բացաւ։ Անգլ. շոգենաւն՝ որուն նաւապետը ցսաքը ելած էր այդ պահուն՝ սկսաւ ջուր առնուլ և անտարակոյս պիտի ընկղմէր, եթէ թուրք նաւապետ մը շոգենաւ եկնելով մինչ ի Տոլմա-Պաղչէի ծովեզրն ուղղած չլիներ զայն։ Գերմանական շոգենաւն ալ իւր կողմէ թեթեւապէս վնասուեցաւ և խարիսխ նետելու հարար Սիրբէեթի առջեւ երթալու պահուն, անդ կեցող ուրիշ շոգենաւու մը հպեցաւ։

Կ'ըսուի թէ այս արկածք վերագրելի են հոսանաց սաստկութեան։

ԱՆՀԻՄՆ ԶՐՈՑՑ ՄԸ

Ազգ. Պոլսէն կը գրեն առ Մ-ն-դ-ս-ս.

«Սոֆիայէն և Փիլիպէէն եկող ուղեւորք լուր տարածեցին թէ Պ. Սգամպուլոֆ բռնադատեր է Ֆէրտինանտ իշխանը՝ քաշուիլ, ևն։ Այստեղ ամենք իր ստոյգ կը նկատէր զայս լուր, սակայն ի վերջոյ հաստատուեցաւ թէ անհիմն էր այն։ Վերջին կառավարով Պուլկարիայէն եկող ուղեւորք կ'ըսեն արդարեւ, թէ Ֆէրտինանտ իշխանն իշխանութեան գլուխ կը մնայ միշտ, բայց կը յարեն թէ իշխանին և իւր նախարարութեան միջեւ անհամաձայնութիւնք վերջացած չեն տակաւին և թէ ծանր պատահարներ կը վախցուին։»

Ֆրանսական, գերմանական ու պարսկական դեսպանք և աւստրիական դեսպանատան գործակատարն երէկ Բ. Դուռը գնացին և յարգարար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ—եպարքոսին հետ։

—Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ պատկերահան Ավրէլլի էֆէնտիի։

—Պ. Վիքնսնդ Ֆայլարտ և երկրաչափ Պ. Օսդէն Նիկոմիդիա — Էնկիւրիի չինութենց վերաբերեալ պայմանագրոյ ծրագիր մը ստորագրելով, Բ. Դրան մատուցած են։

—Իտալական դեսպան Պառոն Պան երէկ գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ Թարապիոյ ամբարանոցին մէջ, ի պատիւ դեսպանաց ոմանց։

—Հեռագրական և Թղթատարական վարչութեան մէջթուպճի Ահմէտ էֆէնտի յետ երկօրեայ հիւանդութեան երէկ մեռաւ իւր ամբարանոցին մէջ ի կէօղթէփէ։ Մարմինը երկաթուղիով Հայտարբուրուն և անտի շոգեմակոյկով Պոլիս փոխադրուելով յէնիքեէ գարու յատուկ դամբարանի մը մէջ ամփոփուեցաւ։ Ցուղարկաւորութեան ներկայ գտնուեցան Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսուչ Հասան Ալի էֆէնտի և նոյն վարչութեան գլխաւոր պաշտօնեայք։

—Ինչպէս կը յիշուի, իւր երեք ամիս առաջ ի Բերա Մեծ-Փողոց թնկըրեանց քարուկիր տունն, որ Անգլիական Բիլիպի վարչութեան վարձու տրուած էր, մէջը կատարուած նորոգութեանց միջոցին հրդեհ ծագելով բոլորովին այրեցաւ։ Արդ, թնկիրեանք նկատելով որ ըստ օրինի երբ տուն մը իրրեւ աւանդ վարձակալի մը կը յանձնուի, վարձակալը պարտի պահպանմը դնել որպէս զի նորոգութեանց առթիւ մէջը գտնուած գիւրավառ նիւթերը չը բռնկին, նկատելով որ վարձակալն ըստ այնմ չարժած չէ եւ նկատելով որ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ տրուած որոշմանագրոյն մէջ ևս նշանակուած է թէ այդ հրդեհս յառաջ եկած է պահպանմի մը բացակայութենէն, դատ բացած են Բիլիպի վարչութեան դէմ պահանջելով իրենց կրած վնասուց հատուցումը։ Միւս կողմէ վարձակալն (Բիլիպի վարչութիւնն) ևս աղերսագիր մը տալով դատարանին պահանջած է թընկըրեաններէն՝ գանձելով իրեն յանձնել 569 ոսկւոյ գումար մը որոյ 300ն իբրեւ վարձք թընկըրեանց, իսկ 269ն ալ ճարտարապետին վճարած էր։ Այս երկու դատերն այժմ կը տեսնուին Բերայի նախնական դատարանին առջև։

—Նիկոմիդիայէն կը գրեն մեզ այս շարթի առաւօտեան։

«Այսօր ժամը վեց ու կէսի միջոցները մի լաղ (կարծեմ Հիւսէյին էֆ. անուամբ) հայու մը ճաշարանին մէջ կերակուր կերած պահուն յանկարծամահ եղաւ եւ անմիջապէս քաղաքիս թաղապետական բժիշկ Մեծ. Գրիգոր էֆ. ձերբակեան այդ ճաշարանն երթալով թէ՛ մեռեալին մարմինը և թէ՛ նորա կերած կերակուրը քննեց և յետ քննութեան հաստատուեցաւ որ կերակուրն ո՛ և է թերութիւն չունէր, այլ մարդն ի բնականէն յանկարծամահ եղած է։ Ցիշեալ Լազը Պոլսոյ մէջ վաճառականութեամբ զբաղեալ անձ մը ըլլալով, իւր առեւտրական գործոց համար միջոցի շոգեկառքով քաղաքս եկած էր որպէս զի քաղաքս երեք ժամու չափ հեռի Բարա թէբէ անուն գիւղն երթայ, և անդ իւր գնած կամ գնելիք ապրանաց ստակը վճարէ։»

—Այս առաւօտ Օրթագիւղի մէջ յոյն կին մը ինքզինքն իւր տան ջրհորը նետեց։ Ցնեցիք օգնութեան հասնելով ազատեցին կինը որ բնաւ վնասուած չէր, վասն զի ջրհորը չուր չէր պարունակեր և խորունկ ալ չէր։ Այս անձնասպանութեան փորձը մտային խանգարումէ մը առաջ եկած լինել կը թուի։

—Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Ատանայ Լաթիֆ անուն անձ մը որ ի Պոլիս Մէկվանէն թաղը բնակող քուրմուճը Քեամիլի տան մէջ եօթն գրկաչափ խորութեամբ հոր մը փորած էր թաղուած գանձ մը դտնելու համար։

—Նախորդ թուով մը հաղորդեցինք առնըլով պատմելիքը Սամաթիոյ ծովու բաղանեաց մէջ տեղի ունեցած կռուոյ դէպք մը։ Ըստ նորագոյն և ստոյգ տեղեկութեանց, այդ դէպքին պարագայք հետեւեալներն են։

Ցոյն կին մը Սամաթիոյ ծովու բաղանիքը գնացած լինելով, կռուի կը բռնուի անդ գտնուող թուրք կանանց հետ որք գուրս կը վանեն զինքը։ Յոյն կինը բարկութենէն կ'սպառնայ բաղնիքը գոցել տալ Բէյտիի քնիչ Նաշիտ էֆէնտիի մէջոցաւ որ իւր բարեկամն է եղեր։ Եւ արդարեւ, նոյն գիշերը, ժամ 3½ին, մինչդեռ բաղնիքին տոմսավաճառը, Գրիգոր, իրր պահապան կը նստէր ներսը, յինեալ Նաշիտ էֆէնտին՝ երկու ընկերներու հետ նաւակով բաղնիքին կը մօտենայ, գուրը կը խորտակէ և ներս կը մտնէ։ Պահապանը երեք գինեալ մարդեր տեսնելով գլխուն վերեւ, կսկսի աղաղակել։ Մօտաւոր տուներէն կը հասնին եւ ոստիկաններ կոչել կուտան որք ձերբակալելով թէ՛ պահապանը եւ թէ՛ Նաշիտն ու երկու ընկերները, պահականոց կը տանին։ Յայտնի առաւօտուն ձերբակալեալք ոստիկանութեան պաշտօնատունը կը տարուին ուր հաստատուած է վերոյիշեալ պարագայից ճշդութիւնն ու Նաշիտի յանցաւորութիւնը։ Իսկ տամամվանա Գրիգոր ազատ թողուած է։

—Մուսուլի լրագիրը կըսէ թէ անցեալ տարի Պէլտի գաւառակին մէջ պատահած երկրաչարժք ստորերկրեայ դղրդիւններով վերակոծեր են այս մէջոցիս։ Մի քանի շաբաթ առաջ երկրաչարժի սաստիկ ցնցումմը զգացուեր և երկու օր յետոյ կրկնուեր է։ Տեղական իշխանութիւնք մահարեր ապեստից առաջքն առնլու համար, վրաներ բաշխեր են ժողովրդեան և զինուորաց։

—Նիկոմիդիայէն եկող ուղեւորք կը յայտարարեն թէ կիրակի օրուան անձրեւէն բնաւ օգտուած չեն Նիկոմիդիոյ եւ Պոստանճըպաշչի միջեւ գտնուող այգիներն ու պարտէզներն։

—Անցեալ օր երեք հեծեալ անգլիացիներ որք Շիշլիէ Թագսիմ կուգային սրարշաւ, Եորկի անուն կաթնավաճառ մը տապալեցին։ Եորկի վիրաւորուեցաւ։ Անգլիացւոց մին որ կաթնավաճառը տապալած էր ձերբակալուեցաւ։

—Սօմայէն առնուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն ծխախոտի Բէյժիի մենարանցն պարեր է։ Եղած վնասն 1000 ոսկի կը հաշուի։

—Անցեալ օր ի Բերա Թոմթոմ թաղը տան մը դրան առջեւ երկու օրուան մանուկ մը ձգուած էր գամբիւղի մը մէջ գրուած։ Ոստիկանութիւնն իմանալով, ընկեցիկ մանուկն յունական հիւանդանոցն յանձնած է որովհետեւ յունարէն գրուած թուղթ մը գտնուած էր մանկան վրայ։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

5% Բրիորիդէի Պարտաթղթոց 13 րդ վիճակահանութիւնն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ Օսմ. Կայսերական Պանքայի Պոլսոյ գրասենեկին մէջ, յառաջիկայ չորեքշաբթի, յուլիս 27/8 օգոստոս, ճիշդ միջօրէին։

Կ. Պոլիս, 6 օգոստոս

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Պատ. ԿԼ Սաքէրը վճարած լինելով իւր 1,000,000 դրամագլխոյ արժէթղթոց գրոշմի կանոնադրեալ տուրքը, կը ծանուցուի արժէտերց թէ պարտին ներկայանալ, թուական կրկնակ ցուցակն ի միասին, Դրոշմի կեդրոնական Սենեկին ի Ղալաթիա, Պալըքհանէ, ուր գրոշմման ձեւակերպութիւնք պիտի կատարուին առանց ծախք մը պատմառելու արժէտերց։

Կ. Պոլիս, 25/8 օգոստոս

ԹՐԱՄՎԱՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Հաստատուած ոսկի դրամով

1888 թուականի Յունուար 1ին մինչեւ թուականի Դեկտեմբեր 31

	Օրական	Ամսական
Պէշիքթաշի գիծ	5,708.98	176,978.50
Աքսէրայի »	5,745.27	178,103.50
Շիշլիի »	6,648.43	206,103.—

Կ. Պոլիս, 2 Օգոստ. 1888

1290 Ընդհ. Տնօրէն

Ա. Թրիիկէ

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ՊԱՊԱԼԵԱՆ

Պոլսոյ առաջին կարգի փաստաբաններէն ՊԵՏՐՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ՊԱՊԱԼԵԱՆ իր գրասենեակն ի Ղալաթիա, Կամուրջի գլուխը Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Առեւտր. Սենեկին հանդէպ թիւ 3 սենեակը փոխադրած լինելով կը ծանուցանէ իւր տեղական եւ գաւառական յանձնարարութեանց եւ թղթակցութիւնք պէտք է այս նոր հասցէին ուղղուին։

Ցիշեալ էֆէնտին՝ արդէն Պոլսոյ մէջ և մանաւանդ գաւառներէն յանձնարարուած գործոցը յաջողութենէն քաջալերեալ՝ գաւառական յանձնարարութեանց նոր գիւրութիւն մը ընծայելու նպատակաւ, իւր դատավարական ծրագրին մէջ յաւելցուցած է նաեւ սա կէտը թէ, նիթական քանակութիւնը կարեւոր գումարի մը հասնող, իրողութիւնքն բացայայտեալ և փաստաբանական իրաւունքն ապահովեալ լինելու պայմանաւ գաւառներէն իրեն յանձնարարուած գատերու (խ-ռ-ի-ֆ և ռ-ե-ֆ-ս) պաշտօնական ծախքերն իսկ վճարել յանձն կ'առնու։

1907 3—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 6 օգոստոս.

Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Ժիւլ Ռոշ ընդհանուր հիւպատոսի աստիճանին բարձրացաւ։

Նոյն դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Ժորժ Ուլրէ երկրորդ կարգի հիւպատոսի աստիճանին բարձրացաւ։

Հասարակութիւնի նախկին զօրավար Էօտմեաւ յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 26 յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՊՈՅ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	111 5/8
3 » » » (վճարման)	110 5/8
3 » Հարիզի » (պանքայի)	22 85
3 » » » (վճարման)	22 92 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

		Գներ
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս.	Սէրի	16 3
Պօրսային գոցուածքն վերջը	»	16 4
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուածքս	»	16 3
Բարիզայի գին	»	16 3
Նիւեաորքայի »	»	16 3
Կէս օրին	»	16 3

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼԻ ՏԱՓԵԼԻ

Երէկ երեկոյ	37 24
Այս առաւօտ	37 20
Կէս օր	37 22

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹԻ

Փոխառութիւն 1858)	Սէրի	24	20
» 1862)	»		
» 1860)	»		
» 1863) B	»	14	30
» 1872)	»		
» 1865)	»		
» 1869) C	»	0 16	3
» 1873)	»		

ԲԱՆԿԵՏՈՒՄԻՆ

Օսմանեան Լիրէներ	Անգլ. Լ.	4	5
Գրէտի Լիրէներ	Օսմ. »	7	24
Պանք տը Գոնս	» »	6	25
Գօս. Շամպ է վայէօր	» »	4	20
Թրանսէյ	» »	475	
Բուսէլի երկանուղի	Ֆր.	41	3/8
Օպլիկասիոն տը Բրիորիթէ	»	—	
Բասնեթուղի Լաբրիսի	»	120	

Ընկացք Դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ.	100	
20 Ֆրանքնոց	»	88	6
Անգլիական ոսկի	»	111	3
Բոլ իմբերիալ	»	91	
Գրիմից	»	51	20
Ռուպլի թղթագրամ	»	9	10
» արծաթ	»	74	20
Ֆիորին	»	—	—
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108	12
Վենցնոց	»	193	20
Չինցնոց	»	103	20
Մէճիտիէ	»	104	
Թասֆիէ	»	12	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 6 Օգոստոս Ժամ 5 վայր. 15 երկկոյ

(Պօրսան գոց է տօնի պատճառաւ).

Վիեննա, 6 Օգոստոս Ժամ 4 երկկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	123 53
Օսմանեան երկանուղի	— —

Բարիզ, 6 Օգոստոս Ժամ 3 վայր. 45 երկկոյ

Ֆրանսական Ռենտի 4 1/2 %	105 50
» » 3 %	83 57 1/2
Օսմանեան բանկոյիսէ Սէրի Դ. բացուածքս	14 67 1/2
» » » գոցուածքս	14 62 1/2
» » » Բ.	14 75
» » » Դ.	14 70
Օսմանեան երկանուղի	41 75
» Իզմիրի բասնեթուղիք	— —
Պանք Օթոման	521 25
Դրէտի Լիոնէ	590
» Յօնիսէ	1335
Բասնեսոսոն Լիոնի	1275
Ռուէզի ջրանցք	2216 25
Վենական 5 % 1877 ի	101 3/8
Լոտարական Լոնտրի	96 20
Ոպանիական (արտաքին)	72 7/8
Եգիպտական միացեալ	426 25
Բրիորիտէ թիւրք	425
5 % Հելլենական	375
Պէր Լոնտրայի վրայ	25 33

Պատիւ ունիք ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ Միքայէլ Միրան և Ստեփան Մեսրոպեան անուամբ հասատաւել կալուածական գործոց Գործակալութիւնը, Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3, խիստ չափաւոր գիներով փոխատուութիւն և կանխավճար կ'ընէ գրաւի վրայ, յանձնակատարութեամբ կ'ստանձնէ ամեն տեսակ գործեր թաղապետական պաշտօնատանց հետ, վճառումն և գնումն անշարժ կալուածոց, վճարումն կալուածական տրոց, փոխանցումն, Թէսվիյէի-ինթիքալի և վաքֆի փոխանցումներ, ինչպէս և նմանօրինակ ամեն տեսակ գործառնութիւններ։

Մ. ԻՐԱՑԵԼ Մ. ԻՐԱՆ ԵՒ Ս. ՍՏԵՓԱՆ Մ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

Գործակալ հաստատուած գործոց

Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3

1914 7—30

ԳԱՀԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԲԱՂԷՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մահը իրեց մեզմէ Շահնազարեան կարապետ աղան։

Կ. Աղան Բաղէշի երեւելի և առաջաւոր ընտանիքի մը գլուխն էր, և յանուանը կ'ոգբան իր կորուստը։ Կ. Աղան ցորեն, մեղր, իւղ ևն. կ

—Գեր. Հ. Խորէն Կիւրոյեանի գալուն կը սպասենք և կը փափաքինք օր առաջ տեսնել զան մեր մէջ, կը յուսանք, որ մեր նոր Գեր. Առաջ. Տեղապահն իր կոչման բուն անձը կ'ըլլայ։ • • •

ԿԱԻԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵ

Ինչպէս լսում ենք, Էջմիածնի վանքի վերաշինութիւնը սկսած է եւ շարունակվում է։ Բայց, ինչպէս երեւում է մեզ հասած տեղեկութիւններից, իսկապէս այդ վերաշինութիւն չէ, այլ մի անն՝ նորոգութիւն, որով մայրաքաղաքիս կայ կարկատել տաճարի այն մասերը միայն, որոնք արդէն չափից դուրս խախուտ և մաշված են, այնպէս որ այդ վերանորոգութիւնը, որը անկասկած շատ հազարներ կը լինի, չի ազատի նոյն տաճարը քանի մի տարիներից յետոյ նորից վերանորոգելու անկարժէտութիւնից։ Այդ, ի հարկէ, հեռատեսութիւն չէ, ոչ դրամական եւ ոչ էլ բուն ճարտարապետական տեսակէտից։

—Լսում ենք, որ Թիֆլիսի Ցոմն անուն օրիորդաց դպրոցի փարչութիւնը մայրաքաղաքիս ունի առաջիկայ ուսումնական տարվանից գեղեցիկ աշակերտուհիներ պահելու։ Մենք դժուարանում ենք հաւատալ այդ տեսակ լուրերին, և տրամադրված ենք կարծելու, որ այդ լուրը կը մնայ իբրեւ լուր, քանի որ գիշերօթիկ աշակերտուհիներ պահելու ձեռնարկութիւնը վաղուց այդպէս համարվում է աննպատակայարմար, և մանաւանդ։ Հակառակ դէպքում մենք չենք զլանայ մանրամասնարար քննելու այդ հարցը, և ցոյց տալու, թէ որքան ընդհանրապէս է թէ մանկավարժական, թէ առողջապահական եւ թէ նոյն իսկ բարոյական տեսակէտից յիշեալ դպրոցի փարչութեան այդ մտադրութիւնը։

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՒՐՈՊԱՑՈՒՄ (Մոսկվա—Միւնխէն—Կէօլն—Ալպէր—Բիարրից)։ Տուրիստի տպաւորութիւններ եւ մտածմունքներ։ — Գր. Զանչիեվի։

Այդ վերնագրով լոյս տեսաւ ռուսերէն լեզուով մի հետաքրքրական գիրք Գր. Զանչիեվի, որը երգուեալ հաւատարմատար է Մոսկվայում Բացի գեղեցիկ բովանդակութիւնից, այդ գիրքը մեզ հետաքրքրում է և այն պատճառով, որ Պ. Զանչիեվ ինքն հայ է։

Գեղեցիկ կերպով հրատարակուած հատորը նոյն իսկ առաջին տողերից գրաւում է ընթերցողի ուշադրութիւնն ու հետաքրքրութիւնը։ Արդէն առաջաբանը գրաւում է ընթերցողի համակրութիւնը դէպի հեղինակը։ Այդ առաջաբանի մէջ նշվարելի է այն առողջ և ուշիմ հայեացքը «մեր» եւ «օտար» երեւոյթների վրա, որը գրաւական է մի գրողի մէջ կատարեալ անկեղծութեան, մի գիծ, որը հահակրելի է ամեն մարդու մէջ, բայց մանաւանդ գրողների մէջ։ Հրատարակելով իր գիրքը առանց նպատակ ունենալու ընթերցողին ամփոփ ուսումնական տեղեկութիւններ կամ վերջացած ազգագրական և աշխարհագրական պատկերներ» տալու, Պ. Զանչիեվ, այնու ամենայնիւ աղողեց թէ առաջին և թէ վերջին ուղղութեան մէջ, որչափ այդ հնարաւոր էր շտապով արած մի տեսութեան մէջ։ Բնութիւնը, պատմական արձաններ և յիշողութիւններ, տեղական առանձնայատկութիւններ, կրթութիւնը, ազգերի քաղաքական ոգին, ցուցասնդէսներ, գիտութիւն և արհեստագործութեան առաջադիմութիւնը, — այդ բոլորը կարելի է գտնել Գ. Զանչիեվի «Տպաւորութիւնների և մտածմունքների» մէջ։

Գեղեցիկ լեզու, աջող համեմատութիւնների մեծ քանակութիւն, հեղինակի խորին և բազմակողմանի հմտութիւնների պաշարը, — այդ բոլորը մի առանձին արժէք է տալիս գրքին, վերին աստիճանի հաճելի դարձնելով նրա ընթերցանութիւնը։ Ընթերցողը, կարծես, իր առջեւ է տեսնում գրքի վրա գտնուած տեղերը և մի և նոյն ժամանակ ճանաչում է նրանց թէ՛ տեսնելու։ Այդ գրուածքի մէջ այնքան բազմաթիւ են ուսանելի գիտութիւնները, որ ուզենալով մատնացոյց անել ամենահետաքրքրականների վրա, մենք չը գիտենք որոնց վրա կանգ առնենք։ Լաւ է օրինակ։ Զայցերգի նկարագրութիւնը, բայց ուրիշ էլ լաւ են Բաւարիայի, Միւնխենի նկարագրութիւնը և դժբաղդ Լուդվիգ Բ թագաւորի յիշատակին նուիրված էջերը։

Հէյնոսի վրայով դրօսանքը և «գրեթէ ։»ան դարերի ընդհանուր մարդկային պատմութեան յիշողութիւններն ու մեռ պատկերները» պատկանում են գրքի ամենաջողած էջերին։ Բաց և Շվէյցարիայի, Բիարրիցի և Բորդօի նկարագրութիւնը ոչ պակաս յաջողակ են։ Իսկ Վիւրթմբերգ և Բադէն զայրացնում են հեղինակին իրանց պրուսական միլիտարիզմով, որը իրանով այն աստիճան վարակեց գրեթէ ամբողջ Գերմանիան, որ մինչեւ անգամ Հէյդելբերգի համալսարանի 800-ամեայ հոչակաւոր յոբելեանի ոտնի ժամանակ մի գրուխ խօսում էին «Այսպէս» մեծութեան հնացած թէմայի մասին և ոչ ոք մի խօսք անգամ չարտասանեց՝ ոչ համալսարանի, ոչ էլ գիտութեան մասին։»

Փարիզը Պ. Զանչիեվ չէ նկարագրում, ասելով՝ «Փարիզի մասին այդ անսահման ծովը ըմբռնելու եւ այն բոլորը ինչ որ սխալված է Փարիզի ամեն անկիւններում կարգաւորելու եւ դասաւորելու համար՝ հարկաւոր են հատորներ . . .»։

Մի քանի ոչ բարեկամական խօսքեր Բերլինի մասին, այդ «բարեկարգված եւ կատարեալ զօրանոցի» մասին, կազմում են Զանչիեվի արտասահմանեան ճանապարհորդութեան տպաւորութիւնների և նկարագրութիւնների վերջը։ (Մշակ)

ԳԻՏԱԿԱՆ

Հրատին փորձանքը —Պ. Բէռնոդէնի տեսածը։—Ճշմարիտ եղելութիւնն և ժողովրդական տարաձայնութիւնք։—Պ. Ֆլամմարիոնի կարծիքն։— Երկնային բնակեալ գունտեր։—Բնական սառ և արհեստական սառ։—Տեսական Թուաբանութիւն, Յ. Պոյաճեան։

Այս օրերս մեծ յուզմունք կայ մեր դրացիներէն միոյն մէջ, երկրիս դրացիներէն ըսել կ'ուզեմ։ Այս բարեկամին անունն է Հրատ, մոլորակ մեզի նման, գնտաձև մեզի նման, Արեգակին բոլորտիքը շրջող մեզի նման, իսկ թէ բնակեալ մեզի նման, դայս չենք գիտեր։

Եթէ դիտակով մը Հրատին նայինք, կը տեսնենք կարմրագոյն գունտին վրայ շատ մը մթագոյն դիծեր, որոնք սարդի ոստայնի նման շրջապատած են և որոց չբնաջ անունը կուտան ստեղագէտքը։ Թէ իրօք ջրա՞նցք են ասոնք, ինդիր մ'է այս, և եթէ ջրանցք են, բնութիւնն այդպէս կանոնաւոր չգործեր, չըլլա՞ր որ մարդիկ պեղած ըլլան այս ջրանցքը։ երկրորդ ինդիր մ'է սա որ ի վաղուց անտի աստեղագիտաց ոմանց միտքը կը քերէ և մանաւորապէս Պ. Քամիլ Ֆլամմարիոնի՝ որոյ մեծ փափագն է ապացուցանել թէ բաց ի մեր երկրէն կան նաև ուրիշ բնակեալ աշխարհներ։

Բայց այս ամենը նոր բան չէ։ Նորն այն է թէ Պ. Բէռնոդէն, լուրջ ստեղագէտ Նիսի դիտարանին, քանի չաբաթէ ի վեր շարունակ թուղթ կը ղրկէ ի Փարիզ Դիտութեանց Ակադեմիոյ թէ նոր բաներ կը տեսնէ Հրատին վրայ։

«1886ին, կ'ըսէ, մեր մեծ դիտակովը Հրատին ջրանցից մէկ մասը դիտած էի։ Այսօր ալ նոյն տեղն են, նոյն կերպարանքով, այսինքն կարմրագոյն ցամաք մասերուն վրայ խորշագոյն ուղիղ (*) գիծերով, ոմանք պարզ, այլք կրկին և զուգահեռական, զիրար կտրելով և կարծես զանազան ծովերու մէջ հաղորդակցութիւն հաստատելով։»

1886է ի վեր այս ջրանցքներուն մէկ մասը քիչ մը գոյներին նետած են, ոմանք ալ մասամբ ոչնչացած։ Ասկէ զատ ահաւասիկ տեսնուած փոփոխութեանց ցանկը։

1. Ընդարձակ ցամաք մը, Ֆրանսայէն մեծ, ծովերուն տակ գացած է անդնդասոյզ։ Այս ցամաքն, եռանկիւնի ձեւով, Հարաւային և Արեւելեան կողմանէ ծովերով և Հիւսիսէն և Արեւմուտքէն ջրանցքներով շրջապատեալ՝ ոչ ևս է։ 600.000 քառակուսի քիլոմէթր տարածութիւն ունէր հանգուցեալ ցամաքն և նորա փարուն պատկերը փոխուած է մթագոյն հարթ մակերեւոյթի, որ ծովերու յատկանիշ տեսքն է հեռաւոր գնդոց վրայ։

Այս ջրհեղեղն գործին եղեր է Հարաւային կողմը գտնուած ծով մը, որ հարաւէն դէպի հիւսիս վարեր է ողողմն չարագործ նպատակին համար։

2. Նոր ջրանց մը երեւան ելեր է, զոր բնաւ ոչ օր տեսած էր ասկէ առաջ, և ոչ իսկ Պ. Զիքառէլլի, իտալացի նշանաւոր ստեղագէտ մը որ Հրատով զբաղած էր չարունակ։ Այս ջրանցքն հիսիսլանին կողմը տեսնուած է և անտարակոյս նորագաղմ, զուգահեռական հասարակածին, նոր ծովին հետ յարաբերութեան դնելով հին ջրանցքներէն մին։

3. Երրորդ փոփոխութիւնն է հիւսիսային բեւեռին բեւեռնակէտին վրայ գտնուած ճերմակ բիծին վրայ ևս նոր ջրանցքի մը յայտնութիւնն, ջրանցք որ հիւսիսային սառնամանեաց մէջէն ուղիղ գծով երկու ծովեր միմեանց կապելու դերը կ'ստանձնէ։

Այսքանը կը բաւէ որ խեղճ Հրատը ամենուն բերանն իյնայ, նա մանաւանդ Պ. Քամիլ Ֆլամմարիոնի որոյ զօրաւորագոյն յատկութիւնն է երեւակայութիւնը։

«Խորհողին համար մեծագոյն վարանման նիւթ մ'է այս, կ'ըսէ, ինչու որ այլ եւս չէ կարելի անտեսել թէ երբ մենք հոս հանդարտ և հանգիստ կ'ապրինք, մեր պարտականութեանց, մեր հաճոյից, մեր անբջոց և մեր գործերու միայն խելք տուած, այս մոտակայ հայրենիքն այնպիսի գործունէութեան մը կեդրոն է որմէ շատ հեռու է ամեն ինչ զոր կը դիտենք երկրիս վրայ։

«Ինչ որ անդ կը տեսնենք, երկրիս կը նմանի, և սակայն կ'զգանք թէ ուրիշ տեսակ տեղ մ'է, տարբեր տարբեր, տարբեր զօրութիւնք, տարբեր էակներ, ցիրաւի ցամաք երկիրներ Արեգակաւ լուսաղարդեալ—նոյն Արեգակէն որ զմեզ կ'ապրեցնէ,—և որ նորա լոյսն ի մեզ կը ցոլացնեն. աւելի մթագոյն ծովեր որ այս լոյսն կը ծծեն և որ ատի թուխ բիծեր կ'երևան. ձեան կոյտեր ձմրան ատեն որը գարնան և ամրան ատենաւարար կը հալին։ մեգ և մառախուղը որք դաշտերու վրայ տարածուելով զանոնք կը ծածկեն մեր աչաց։ հողոյ հոսանքէն յաւիտանական արագընթաց ամպեր։ լուսագեղ առաւօտներ, լուսաճաճանչ ցերեկներ, գոլորշալի երեկոյներ որ երթան ննջել մեր յայտուսին փառաց մէջ։ այս ամեն պատկերներն զորս Հրատին վրայ կը տեսնենք և որ երկիրս կը լիցեցնեն, կարծես տեսակ մը ազգականութիւն զգացնել կուտան Հրատին և մեր մէջ։ Սակայն երբ աւելի առաջ երթանք, այլանդակ տարբերութիւնք մոռնել կուտան այդ գաղափարը։

«Տեսէք անգամ մը ի՞նչ կրնան ըլլալ այդ ուղղագիծ անհուն ջրանցքներ որք Հրատին զանազան մասերն իրարու կը հաղորդեն։ Բնութեան հսկայ խաղալիքնե՞ր են թէ մեզմէ գերագոյն ցեղի մը սքանչելի ձեռագործներ։ Բայց այս բան մը չէ տակաւին։ Դիտեցէ՛ք այս ջրանցքներ, բազմաթիւ օրեր ձեր հեռադէտն ուղղեցեք դէպ ի այս առեղծական ցանցն որ հսկայն մոլորակը կարծես ուռկանով մը պատած է։ կը տեսնէք յանկարծ որ այս ջրանցքներէն մեծ մասը կը կրկնապատկին, երկրորդական ջրանցք մը առաջնոյն զուգահեռական երեւան կուգայ։ Լմնցա՞ւ։ Ոչ տակաւին։ Հասարակածին մօտ չէ՞ք տեսներ հմայեալ երկիր մը առաւել մեծ քան զՍիրանսա, հեղ Միլիերկրականի մը եզերքն որ հանդարտ լիճի նման անմեղ կ'երեւի. ահա՛ ինքն ևս կ'ալլափոխի և ջրոյ ներքեւ կ'աներեւութանայ, ողողում որ մինչեւ նորա սահմանները կը ծածկէ, թէպէտ ոչ այնքան խոր, ինչու որ ջուրց խորութիւնն համեմատական է նոյն մութ գոյնին և սա շատ խորչագոյն չէ. յուսալի է նաև թէ ողողումն պիտի անցնի այնպէս ինչպէս որ կատարեցաւ։»

Ասոնք ամենքը Բէռնոդէնի ըսածներն են առաւել գրական և նուազ գիտական ոճով։

Իրօք մարդ պէտք կ'զգայ այս տեսակ երեւոյթի մը առջեւ չխոնարհիլ իբր տգէտ և տկար արարած, այլ անմիջապէս մեկնել, մինչեւ իսկ նախատեսել. սակայն կրնանք վստահ ըլլալ թէ ճշմարիտ դատողութիւնը շուտով զգացնել կուտայ հաստատեալ ստուգութեան կանոնը։

Ա.յս օրերս բոլոր ոչ-գիտական թերթերու մէջ շրջան ըրաւ, չեմ գիտեր ինչ լեզուաւ գրուած յօդուած մը, որ թարգմանուած էր այլոց մէջ, և որով կը նկարագրէր Հրատին մէջ մարդիկ տեսած ըլլան ևն ևն, ճիշդ այնպէս որպէս թէ ճշմարիտ ըլլար։ Այս պարզ զուարճաբանութիւն մ'է որում բնաւ պէտք չէ հաւատալ, որ ընթերցման ախորժակին միայն յագեցման կը ծառայէ և ոչ ուրիշ բանի։ Կան մարդիկ, որք երեւակայութիւններն կը գործածեն այս տեսակ ենթադրութեանց, երբեմն խիստ մեծ յաջողութեամբ, ինչպէս Ժիւլ Վէռն։ Բայց ինչպէս Ժիւլ Վէռն կը կարդաք, նոյնպէս նաև կարդացէք այն ամեն գրութիւններն որք գիտական ծանօթ ստորագրութիւն մը չեն կրեր, ինչու որ երբեմն այնքան խելքի մօտ սխալներ կ'ըսուին որք առաջին վայրկենին կը յաւիտանին և կը տարածուին բերնէ բերան։ Նոյն բանն որ պատահեցաւ այս անգամ Հրատին համար՝ թերեւս վաղն ուրիշին համար ըլլայ։ Մեր բարեկամ Հրաքը բնակեալ է թէ ոչ, ասիկա շատ մեծ խնդիր մ'է որ լուրջ ուսումնասիրութեան և ապացուցութեան կը կարօտի։ Իրօք շատ բնական և հաւանական է որ երկրէս զատ ուրիշ բնակեալ աշխարհներ ալ ըլլան և որոց մին Հրատը։ Տիեզերաց մէջ երկիրս եղական դիրք մը չունի, իրմէ շատ մեծերը կան, իրմէ շատ փոքրերն, իրմէ գեղեցիկներն, իրմէ տգեղներն։ ուրեմն օրա՞ ևս ինչո՞ւ չունենան մեր հողագնտին առանձնաշնորհումն կարծուած կենաց փառաւոր երեւոյթն որ Արարչին գործոց ամենէն անհասանելին է։ Այսու հանդերձ այս ամենը տրամաբանութիւն է և միայն այն օրը պիտի կրնանք ըսել թէ Հրատ և այլ մոլորակք բնակեալ են երբ անոնց մէջ բնակիչ տեսնենք կամ բնակեցց ներկայութիւնն զգանք որևէ կերպով։ Այժմ գիտութեան միջոցներն անկարող են և անբաւական։ Կը մնայ ուրեմն ապացոյցն սպասել և անորոշ մնալ, որով միանգամ ևս զգալի կ'ըլլայ մեզ մեր տկարութիւնը բնութեան առջեւ։

* * *

Վերը կ'ըսէի թէ երբեմն երևակայական գրութիւնքը աւելի դիւրաւ կը յաջոդակեն միտքը քան լուրջ աշխատութիւնը։ Շատ անգամ եւս երեւակայական խօսքեր, անհիմն և սխալ, առաջին ունկնդրութեամբ առանց ամենավոքր քննութեան կրնան ընդունուիլ իբր առաքելական ճշմարտութիւնք որոց վրայ հնար չէ կասկածիլ։ Այս տեսակին մի շօշափելի օրինակը կ'երեւայ այս օրեր, զոր առիթ է ինձ երեւան հանել։

Ծօթակեղ օրերու ջերմութեան աղդած նեղութիւնը մեղմացնելու համար սովորութիւն է ձիւն կամ սառ գործածել զովացուցիչ ըմպելեաց համար։ մայրաքաղաքիս մէջ չենուած խիստ ածան արհեստական սառը նորա գործածութիւնն ընդհանրացուց և այս առթիւ կ'ըսուի թէ և ոմանք այնպէս կը կարծեն թէ արհեստական սառը բնական սառին չափ զօրաւոր չէ, այսինքն չունին այնքան պաղեցնելու զօրութիւն և այլ թէ արհեստական սառով և կամ բնական սառով պաղպաղակ չենուիր։ Ասոնք բոլորովին յիմար խօսքեր են, որք ճշմարիտ բնագէտ մը պիտի գայթակղեցնեն։

Բնագիտական օրինաց համաձայն, ինչպէս որ մէկ հօխա բաժակը ճիշդ նոյնքան կը կշռէ որքան մէկ հօխա կապարը, նմանապէս մէկ հօխա սառը ճիշդ նոյնքան կը պաղեցնէ, ըլլայ բնական թէ արուեստական, և այս երկու ճշմարտութեանց առաջինն աւելի կասկածելի է քան երկրորդն։ Ինչո՞ւ համար սառը կը պաղեցնէ. Որովհետեւ հալելու համար ջերմութեան կը կարօտի, զոր կառնու շրջակայ մարմիններէ, և մէկ հօխա սառը ինչ կերպով որ գոյացած ըլլայ, նոյնքան ջերմութեան կը կարօտի ջուր դառնալու համար։ Այս մասին երկու տեսակ օրէնք չկայ բնագիտութեան մէջ։

Բաց ի պաղեցնելու տեսակէտէն, եթէ բաղդատութեան դնենք բնական և արուեստական սառեր, այն ատեն պիտի տեսնէք թէ արուեստականը պիտի չահի։ Նախ և առաջ բնական սառը մեր ուզած ջուրովը չէ, ինչու որ ամեն գետ չառեր, այլ մարդիկ ստիպուած են երթալ ձմեռ ատեն սառած գետերու վրայէն կոտրտել և տանիլ պահել սառոյցի կոտրներ, առանց դիտելու թէ արդ ի՞ւրն ըմպելի՞ էր նախ քան զառեին։ Թող որ եթէ սառելու պահուն գետին ջուրց վրայ աղտեղութիւնք կային, ինչպէս ջուրէն թեթեւ նիւթեր որք կը լողան, կամ ցուրտէն մեռած ջրային կենդանեաց դիակներ որք երեսը կ'ելլեն, ասոնք ամենքը սառին կոտրերուն մէջ կը մնան, զորս միասին ճաշակելու կստիպուիք եթէ այդ սառն ուղղակի գործածէք։ Ահա այս պատճառաւ է որ սովորութիւն եղած է սառին կոտրներն ըմպելի ջրոյ մէջ չնետել, այլ սառով չբշաստել ջրապարկ անօթը։ Արուեստական սառով այս նկատողութիւնները կը ջնջուին. ինչու որ արուեստական սառը կը շինուի այն ջրով որ ըմպելի է, զոր մայրաքաղաքիս ժողովրդեան մեծ մասը կը գործածէ ամեն պիտոյից համար և այդ ջուրը տարբերակական միջոցներով սառի փոխուելովն պէտք չէ կարծել թէ նորա մէջ օտար նիւթեր կը նետեն սառեցնելու համար։ Սառ շինողները մեծ կորուստ պիտի ընէին հօխան տասը փարայի ձեղ վաճառելով այն ջուրն որոյ մէջէն օտար նիւթ պիտի նետէին անտարակոյս առաւել արժէքով։ Սառելի ջուրը կ'երթայ գոց տուփերու մէջ որք կը թաղուին այնպիսի տեղ մը ուր սաստիկ ցուրտ է, անդ սառին գրեթէ յանկարծական է։ Եւ ահա՛ բոլոր գործողութիւնը։

Արդէն ջուրը զարմանալի յատկութիւն ունի. երբ օտար նիւթեր կան մէջը՝ դժուարաւ կը սառի։ Մովուն ջուրը շատ դժուարաւ կը սառի ինչու որ աղի է, մինչդեռ գետերն աւելի դիւրաւ։ Հետեւաբար սառ շինողք մեծ շահ ունին որ իրենց գործածած ջուրը մաքուր ըլլայ։ Ասկէ զատ երբ ջուրը կը սառի, մէջն օտար նիւթերն ըստ կարելւոյն կը զտուին։ Առէք Պոլսոյ մէջ լաւագոյն աղբիւրներէն ջուր և սառեցուցէք, ապա երբ այդ սառը վերստին հալի, չէ՞ այնքան համով որքան սառելէ առաջ, ինչու որ կորսնցուցած նիւթերն որք համ կուտային։ Կատարեալ մաքուր ջուրն, այսինքն զուտ ջուրը բոլորովին անհամ է եւ ըմպելու անախորժ։

* * *

Ամեն անգամ որ ընտիր դասագիրք մը հրատարակուի, ուրախութեամբ կ'ողջունեմ. այս անգամ չէ թէ միայն ուրախ եմ այլ քիչ մ'ալ հպարտ՝ տեսնելով այն Տեսական և Գործնական Թուաբանութեան դասագիրքն զոր հրատարակեց Յակոբ էֆ. Պոյաճեան։

Ազգային Կեդրոնական վարժարանին մէջ դասախօսեալ Թուաբանութիւնն է այս որ քիչ թուով վիմագրեալ աշակերտաց կը տրուէր և զոր այժմ մեր ինդրանօք հաճեցաւ հրատարակել դասախօսն. ահա այս պատճառաւ հպարտ եմ, ինչու որ լաւ գործի մը պատճառներէն մին եղայ։

Անտարակոյս գովեստ միայն կ'սպասէք ինձմէ, որ չեմ կարող այս ինդրոյն մէջ անկողմնակալ քննադատ ըլլալ. սակայն եթէ այդպէս իսկ ըլլայի, ի՞նչ բան պիտի կարենայի քննադատել այս գործին մէջ։ Թուաբանութիւնը, նա մանաւանդ տեսական Թուաբանութիւնը, մեր մէջ գրեթէ բոլորովին անծանօթ է, ինչու որ ի սկզբանէ անտի ոչ օր ի Թուաբանից հաճած է դասագիրքը մը յօրինել այս նիւթին վրայ։ Շատեր ոչ-ռեսական բառը դրած են գիրքերուն կողքին վրայ, սակայն մի հաւատաք, մէջն անանկ բան չիկայ։ Ահա ասոր համար տեսական Թուաբանութեան մեր գրատանց մէջ իւր պարապ տեղը գալ գրաւէն ոդջունել կողմնակալութիւն չէ։

Գալով Պոյաճեան էֆէնտիի հեղինակութեան տարբեր մասերուն, այն էնիւթից դասակարգութեան, այս մասին ոչինչ ունիմ ըսելու, ինչու որ ոչինչ կրնամ ըսել, զի Պոյաճեան էֆէնտի և ես հաւասարապէս գիտենք թէ յիմարութիւն է չափագիտական գործերու, նա մանաւանդ Թուաբանութեան մէջ, մեր կողմէն իւթոց դասակարգութիւն յօրինել։ Ինչ որ ուրիշներն ըրած են, մեր ընելիքներէն լաւագոյն է, և հետեւաբար ալոց հետեւելու խղճահարութիւնը պարտիմք ունենալ։ Կարծեմ թէ Բիչօի հետեւած է Պոյաճեան էֆէնտի։

Եթէ կայ բան մը որ Պոյաճեան Յակոբ էֆէնտիի յատկանիշն է, այն է բացատրութեան ճշգրտութիւնն և յստակութիւնն որք երբեմն նախանձս կը շարժեն։ Այս բարեկամը ինչ որ պէտք է ըսել կ'ըսէ, ոչ աւելի ոչ պակաս. շատ պիտի աշխատիք գրութեանը մէջէն բառ մը կամ կէտ մը փոխելու համար, իսկ պարբերութիւն մը չը ջրել գրեթէ անկարելի է, ա՛նքան ճշգրտութիւն կայ իւր ոճին մէջ։ Զեմ ըսեր թէ առաջին հայ ռեսական Թուաբանութեան մէջ, առաջին հայ չափագիտական լեզուն կը գործածուի, սակայն մեծ պատասխան մ'է այս գործն ամեն անոնց որք կը պնդեն տգիտօրէն թէ հայերէն լեզուն ճիշդ գրելու չը յարմարիր այնպէս որպէս ֆրանսերէն կամ ուրիշներ։

Մեր վարժարանաց մէջ եթէ ոյժ տրուի տեսական Թուաբանութեան, աշակերտք չէ թէ միայն ուղիղ դատողութիւն կը սորվին, որոյ դժբաղդաբար պէտքն յոյժ զգալի է մեր մէջ, այլ նաև իրենց գրութեանց մէջ գաղափարաց ճշգրտութեան, բառերու ճշգրտութեան և աւելորդաբանութեանց բացակայութեան կը վարժին, որ ոչ նուազ գնահատելի է։

Կը փութամ ուրեմն յանձնարարել մեր ամեն կարգի վարժարանաց Յ. Պոյաճեան Թուաբանութիւնն՝ որոյ օգուտը չէ թէ միայն տեսական լաւ գործ մը ըլլալն է, այլ նաև այն է թէ ամեն անոնք որ Ազգ. Կեդրոնական Վարժարան մտնել կը փափագին, ի բաց կրնան պատրաստուած կ'ըլլան վարժարանին դասերուն մի կարեւոր ճիւղին վրայ։

Յ. ԵՌՈՒՈՒՅԵԱՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԲԻՒԶԱՆԴ ԲԻԼԶԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԳՐԿԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՀԱՅՈՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԶԻՍՆԱՄԵԱՑ ՆԱԽԱԳԻՐ

Պաղատատլեան-Արամեան գեղեցիկ տպագրութեամբ, քառածալ 300 էջէ բաղկացեալ պատմական շահագրգիռ գործ մ'է, մեծաւ մասամբ անտիպ աղբիւրներէ քաղուած։ Գին, Հիւանդանոցի Բաժանմունքի Դարձակ Տնեղեաքրոյն հետ, մէկ քառորդ ոսկի։ Ամեն գրավաճառաց քով կը գտնուի։

1723 11—12

Ա Զ Դ

Պոլսոյ առաջնակարգ ուսուցչաց մին՝ որ նշանաւոր հանգիստացած իւր տասնամեայ պաշտօնավարութեան մէջ, որոյն է ի գաւառս պաշտօնավարել կը դասախօսէ հայերէն, ֆրանսերէն, պատմութիւն, ա խաղագրութիւն և թուաբանութիւն։ Իւր ամենայն կս յանձն կ'առնու այցելութեամբ աղջկանց վարժարանին մէջ դասախօսել հայ. ֆրանս. ձեռագրութիւն և ձեռագիտութիւն։ Դասատուչիր մեծագոյն կ'օգտին այն առթիւն։ Դիմել Յ.Ազգ. Պատրիարքարան Ռասուճեանի խորհրդոյ քարտուղար Փափազեան Նշան էֆէնտիին մինչեւ յառաջիկայ օգոստոս 1։

1923 3—5

ԱՌԵՍՏՐԱԿԱՆ ԲԱՐԶՐԱԴՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ

Ընդ հովանաւորութեամբ Ա.ռեսդրական Սենեկին

Ուսմանց տեւողութիւնն է 2 տարի։ Նախապատրաստական տարի մը սահմանուած է այն օտարազգի երիտասարդաց մասնաւորապէս որք հարկ եղած ծանօթութիւնները չունին անմիջապէս հետեւելու համար արհեստական կրթութեան երկու տարիներուն։ Աշակերտին տարեկան թոշակն է 400 և 600 Ֆրանք։ Դիմել առ Տնօրէնն, 9, Սէնդ-Վիլդուռառ փողոց, Մարսիլիա։ Դպրոցին վերամուտն է հոկտեմբերի 15 ին։

1877 6—13

Կ. ՖԷՍԼԻԲԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ Վ.ԱՃԱՌԱՏԻՆ ԹԱՎԼՈՒԻ

Քալաքաքշլար-պաշը ՍէֆէրԹ-ցի խան Թ. 16

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

մահմուտ-փաշայի գլուխ Եարըմ խանի մեծ դրան կից Թիւ 263

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՊՐՈՒՍԱ ԿԵՑՎԷ-ԽԱՆ

Սոյն բազմամեայ վաճառատունն որ ցարդ մեծագրանակ միայն կը վաճառէր հրազարակի վրայ, մասնակցարելով դիմարարաց շուկայի խանութպանները, այս անգամ որոշած է նաեւ փոքրագրանակ ի վաճառ հանել իւր ապրանքներն։

Ասի ճշմարիտ բարդ մ'է անշուշտ ամեն անոնց որք հարստանեաց, ծանոթ եղանակի, կամ ուզէ առաջիկ խաղալ, պուռնուզի և սոյն ճիւղի վերաբերեալ ապրանաց դնման համար, շուկայի խանութպանները ձեռք իջնալով թէ՝ ընդհանրապէս ապրանաց լաւը չեն դներեր և թէ բարձր գներ կը ժամանեն։

Ցեղերը Կ. Ֆէսլիբէնեան և ընկերք նոյն իսկ ի բրենց գործարանին արտադրութիւններն ի վաճառ հանելով, ընակամարար ոյնպիսի հանգամանք դրած են սահմանել որոց կարելի չէ մրցիլ։

Վաճառատան նշանաբանն է ազնուութիւն, ապրանաց ընտրութիւն և գներու չափաւորութիւն։

1878 11—20

ԱԺԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԱՆՍԵՐԷՆ

Երկասիրեաց՝ ԵՂԻՍԱՒԱՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փնտուած եւ խիստ ճոխացած Լարուսի ընթացքին վրայ

Գին 3 Ղրուշ

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. Մ. ԳԱԼՖԱՅԱՆԻ

ԳՆՆՈՒԱՆ ԵՒ ՍՐԲԱԳՐՈՒԱՆ

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գին 2 Ղրուշ 1910

ՕՖԱՊՈՒԻԲՌԷԻՒՆԻ

320—ԲԵՐԱՑԻ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ—320

Գէթ Մաւէլ եւ

ԱՊՐԱՆԱՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Արանց, կանանց եւ տղայոց համար

Օ ՖԱՊՈՒԻԲ ՌԷԻՒՆԻ Մեծ Վաճառատունք, հետեւելով իրենց ցարդ բռնած ուղղութեան, կը կազմակերպեն Աբրամովը մեծ վաճառատ մը որ պիտի սիսի ներկայ յուլիս 18/30ին։ Կարելի եղածին չափ շատ ապրանք վաճառելու և այսպէս արդի սահմանին մեծերը վերանորոգելու համար, յիշեալ հաստատութեան տեսաբ, առանց ոնէ զոհողութեան առջեւ կասելու, այս անգամ բացառապէս գրած են այնպիսի գեղեցիկ գրներ որ անտարակոյս իրենց բամբիռ յաճախողաց պիտի փութան օգտուիլ այս անզուգական առթէն։ Արդարեւ չափազանց գեղեցիկ գներով կարելի պիտի ըլլայ գտնել Շրջազգեստներ համար էրբէնէֆ, Մեռաքսեղէնք և Թուրէ, Մարսէլ, Շրջազգեստի համար դրէդոնէդ, Զարդարդի համար կիրբա, Զանազան կտաւք, Գոլոշ և Կշէնէ, Ամեն տեսակ Ցանել, Հովանոցք և Անձրեւապահք, Թաշկինակ, Փողոտա, Ձեռնոց, Գոյսէ, Ժէրսէյ, Անկողնի ծածկոց, Զուլիցերիական ասղնագործութիւնք, Ժապաւէն, Լողարանի համար պիտոյք, Սեղանի ներակեղէնք, Ամերիկան և ուրիշ հազար առարկաներ արանց, կանանց և տղայոց համար։

ՁԱՆԱԶԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ

Շրջազգեստի համար բրդեղէն, 4 1/2ի տեղ 2 3/4 ղրուշ։ Պասմա, 2 ղրուշնոյը 1 1/4ի։ Ցլանելէ միլէ ղրա բրդէ, սկսեալ 7 ղրուշէ։ Մեռաքսեայ սաղէն, 5 1/2 ղրուշնոյը 3 1/2 ի։ Շուէտական կապիտ ձեռնոց չորս կոճակով, 9 ղրշ.ի։ Սկզբնատառերով թաշկինակ, 12ի 8 ղրշէ սկսեալ։ Կանանց համար բրդեայ մէյոյ, սկսեալ 18 ղրշէ։ Կանանց համար ճերմակեղէնք, անզուգական զեղով։ Ցարդեայ գներ խարքներ 75 % զեղչով։

ՀՈՏԱՒԻՏ ՆԻՒԹԵՐ, ԺԱՊԱՒԻՆՔ,

1917 ԺԱՆԵԱԿԱՆ 4—15

ՈՐՈՇ ԳԻՆ.—ԿԱՆԽԻԿ Վ.ԱՃԱՌՈՒՄՆ

ՍԿՈՏԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Նաբոլի, 25 սեպտեմբեր

Պարոնայք Ազգ. և Պուն.

Ազգի օշարան, զոր քանի ամիսներ գործածելի

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸ ՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐԻՈՅ 1,932,350

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸ ՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐԻՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրասական արագութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վճարեալ ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև դարդ տուած ընդամենն 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — **Մ Ա Ր Ի Թ Ա Ց Մ** — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գումիսիոն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նստող ոեներակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՖՐԼԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌՈՒՋԵՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Այժ կանոնաւորապէս կը քաշեն Հալիֆաքսալ և Աբերտէնէն գալ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալիճերիան	2500	Ֆլամենեան	3700
Ալլասիան	2500	Ֆլամինգեան	3700
Անամալզեան	2500	Ֆլասկան	3700
Աթենեան	2500	Իպսվիչեան	5500
Աբոտֆորդեան	3700	Լյուերպուլեան	5500
Գալվերիան	6000	Նորդրիան	5500
Գուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Գլասգոյեան	800	Լիվերպուլեան	2500
Սուրբ Էլենեան	2000	Լոնդոնեան	800
Ֆուրոյ	700	Օլտերոյ	700
Էմբրէյզ	3700	Գլոսթրեան	3800
Ֆոպիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆոլտերեան	3700	Ալիճենեան	6800

Այլազգիներ չոգենաւը, նաւապետ Գրիսթիան, ընդհանուր վաճառքով Լիվերպուլէն անտ հասաւ։

Լիվերպուլ, չոգենաւը, նաւապետ Էլիս, Օտեսայէն անցոց Ղին ատ վերադառնալով ուղղակի Լիվերպուլ հասար պիտի բեռնաւորի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՅՈՒՆՈՒՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատեղը, Պարոնայք Ֆրէտ, Էյլանա և ընկ. Լիվերպուլ

Գործակալներնիս՝
Կ. Գալիա, Իտուարտ Լաֆոնդէն.
Հիպպոդրոմ, Գ. Գ. Քարվիլը Եղբարք
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ.
Մարսիլիա, Ռ. Քամիլերի.
Նիքոսիա, Ս. Վօքոդօքուլօ Որդիք և ընկ.
Զմիւռնիա, Գ. Ուիդոլ և ընկ. 1898

ՍԹՐԱՍԲՈՒՐԳԻՆ

ԱՌՈՒՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ

Ըստ ամ. Ռեդիս, Կ. Գալլոյ և Օգուստ

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպսոն	2,000	Լէբանան	4,500
Անգելս	3,000	Պարսկեան	4,300
Աբէլ	1,300	Պարսկան	2,500
Գասսան	3,500	Մէլբ	2,000
Գրոսվենոր	2,200	Նիբոն	2,000
Գրավ	2,000	Սթեւլիբ	3,000
Դեւոր	2,600	Օրլանա	2,000
Գոլիաթ	2,500	Օգիստա	1,500
Գամմոն	2,100	Օգիստ	2,000
Գոլ	2,000	Բասիքեան	1,300
Գոսֆ	2,700	Բալեարեան	3,200
Քիրան	2,500	Բանտեր	1,700
Տոմաս	1,300	Ֆրեգ	3,800
Լրաս	2,600	Բարիթ	1,400
Գրաֆ	2,600	Բալանս	3,200
Ֆուլտ	800	Ալլա	2,000
Ֆիս	1,700	Բոսֆոր	5,500
Ֆլամինգ	1,800	Բոնկ	3,500
Ֆարլիք	5,500	Պանգոն	1,000
Էդիսոն	2,300	Պարտ	2,000
Կոլոս	1,800	Պիլիտ	2,000
Էրասմոս	2,200	Որոնեան	1,300
Հանկ		Թասոս	1,200
Հերս	2,000	Ռ. Ուիլսոն	3,600
Հիասպիս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիասվերդ	1,200	Ֆոլեան	2,800
Ջիոս	2,300	Քանգոն	3,600
Քելլս	2,900	Նիասսա	1,600
Քոնոն	2,200	Զենդրա	3,000
Լեռ	2,000	Ջերս	4,100

Սալիֆոն չոգենաւը, նաւապետ Ռոճքրոս, ընդհանուր վաճառքով Հալիֆաքսէն ատ հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Ռիմուսկի չոգենաւը, նաւապետ Նիուման, ընդհանուր վաճառքով Հալիֆաքսէն ատ կ'ապասուի ամսոյս 13ին։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻԳՕ
Գործակալ
Թիւ 87-18, Թիւրիւք Միւլէք խան Ղալաթիա

1601

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հալիֆաքսէն և Մէլբուրնէն գալիք բեռնոց ընդունում

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամանդա	1200	Գիթրեան	3000
Տերս	1000	Օսարիս	80
Օսմանլի	1000	Նեբրիս	3000
Սեսսարիս	3250	Ռեան	3000
Թիս	3250	Լոգիս	800
Մարիպոսա	3250	Օմնոս	800
Բարբարիս	3250	Ռեսկ	70

Դիմել առ Ֆ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՀԼԵՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
1591 Թ. Ճէյմս Սգրիդ, Լիվերպուլ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻՍ ԶԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

Լիքանիֆէրներ ալ ղրկել և սոսրալ

Պատրաստեալ Հեռամ. ՍԳՈԴԻՆ և ՊՕՈՒՆԻՆ, ի Նիւ-Եորք

Կարիճ չափ ախորժանամ է

Մորիս ձկան հոգմ՝ իւղի բոլոր յատկութիւններն զատ, հրոքոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց հազաւութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարսելի, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն,

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։ Գործակատարք են Համիէր և Հիրոնէլ, Պոլիս։ 1691

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ 12,500,000 ֆրանք
Պահեստի » 2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին սեռաղ, արժէքուղիք, գոհարեղէն և այն պարունակող ծրարներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի վրայսն ունին 30,300,000 ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՎԻԳՈՐ ՈՐԴԻ
1152 Ընդհանուր Գործակատար է Կ. Պոլիս այդ երկու Ընկերութեան

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

SOUTH BRITISH AND NATIONAL ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՆԱՅՇԸՆԼԻ.

Ստորագրեալ դրամագլուխ 4,000,000 Անգլ. ոսկի
Պահեստի » 500,000 » »
1873էն ի վեր վճարեալ կորուստք 2,500,000 » »

GLASGOW & LONDON ԿԼԱՍԿՕՈՒ ԵՆՏ ԼԸՆՏՐՆ

Դրամագլուխ 300,000 Անգլիական ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀՈՒՄՄԱՆ ԵՂԲԱՐՔ եւ ԸՆԿ.
(1830) Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սայտիկ խան, թիւ 13, 14, 15

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՏԱԲԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ 20,000,000
Գանձեալ » 10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի 12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօժէն Բարաբար
» լիազօր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Եազճեան
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԲԱՂԱՔԱՅԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօղեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տարիսեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շերէֆիէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէլիբմէնճի օղլու Քօնեա, Էսկի Էշիր։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարինք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր ունենալ իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իր կեանքն և իր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իր սիրելի կինն և զաւակները, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդէն հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտապէշի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (յաւելեալ Աստրոլոյ-Հունգարական կառավարութիւնն ներքին գործոց նախարարութենէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում դոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1888 Յունիս 2 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև ցնոր տեսութիւն

(Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղանակ
Կամուրջ չբնող ընթեցողաց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ.	Ր.
11 — Նէնիմ. Մէզպ. Պէզիւք. Թարպ. Նէնիք Միրկ. Ր. Հիսար	19
12 — Նէնիմ Մէզարպ. Պէզ. Թարապիա Նէնիք. Մթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
1 15 Նէնիմ. Մէզպ. Պէզ. Թար. Նէնիք. (Նէնիմեղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) Ուրբաթի օրերը Մթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք	18
1 45 Նէնիք. Մթէն, Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք (Ուրեմ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) Բացի ուրբաթէ.	34
2 30 Նէնիք. Մէզպ. Պէզ. Թարպ. Նէնիք. Մթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշիք.	33
4 15 Նէնիմ. Մէզպ. Պէզիւք. Թարպ. Նէնիք. Մթէն Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշիք	18
5 45 Նէնիմ. Մէզպ. Պէզ. Թարպ. Նէնիք. Մթէն. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշիք.	22
7 — Նէնիմ. Մէզարպ. Պէզիւք. Թարապ. Պէյգօղ Բաշա. Նէնիք. Մերկ. Գամլըճ. Ի. և Ա. Հիսար Գամլուիլ. Ամբավ. Զէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ.	25
8 15 Գաւլամ Նէնիմ Մէզ. Պէզ. Թար. Նէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշիք	19
19 — Մէզարպ. Պէզ. Թարապ. Նէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Ամբավ. Օրթաք. Պէշ.	21

Արեւելեան Ցանցի կամուրջ չբնող ընթեցողաց ժամերը

11 — Նէնիք. Մթէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ամբավ. Գուբուրէ. Օրթ. Պէշիք.	22
11 — Պէպէք Ամբ. Գուբուրէ. Օրթ. Պէշիք.	21
12 — Պէպէք Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշ.	33
12 35 Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշիք.	25
1 5 Պէպէք Ամբավ. Գուբուրէ. Օրթաք. Պէշիք. Գաղ.	22
1 35 Ամբավ. Գուբուրէ. Օրթաք. Պէշիք.	23
2 20 Պէպէք Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշ. Գաղ.	28
3 — Ամբ. Գուբ. Օրթ. Պէշ. (Բացի ուրբ.)	21
4 15 Պէպէք Ամբավ. Գուբուրէ. Օրթ. Պէշիք. Գաղաթաշ	34
10 50 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	22
11 20 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ)	25

Ասիական եղանակ կամուրջ չբնող ընթեցողաց ժամերը

11 — Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուգ. Գաղ.	34
11 20 Պէյգօղ Բաշա. Զուգ. Գամլ. Ա. Հիսար Գամլ. (Գամլ. պիտի հաղորդ.)	28
12 — Գամլ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուգկ. Պէշիքթաշ	28
12 45 Ր. և Ա. Գամլդ Մէզպ. Պէզիք. Թարպ. Պէլդ. Բաշա. Զուգուգ. Գամլրճ. Ա. Հիսար Գամլուլ. Վան. Զէնկ. Պէյլէր. Գուգկ.	32
1 5 Գամլ. Վան. Զէնկ. Պէյ. Գուգկ. Պէշ	19
2 — Մէզպ. Պէզիւք. Թարպ. Պէյգօղ Բշպ. Գամլ. Զուգ. Ա. Հիսար Գամլ. Վան. Զէնկ. Պէյլ. Գուգկ.	21
4 — Գամլ. Վան. Զէնկ. Պէյլ. Գուգկ. Իւսկ.	32
4 15 Պէյգ. Բաշա. Զուգ. Գամլ. Ա. Հիսար Գամլ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուգ. Պէշիք.	17
9 — Պէյզիւք. Թարպ. Պէյգօղ Բաշա. Գամլրճա Ա. Հիսար Գամլուիլ. Վանիք. Զէնկէյ. Պէյլէրպէյ. Գուգկ. Իւսկ. (Կիրակի և ուրբաթ օրերը Զուգ.)	23
9 30 Գամլուիլէն Զէնկէլբէյ Ուղղակի կամ.	33
10 20 Գամլուիլէն ուղղակի կամուրջ	28
11 — Գուգկունուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ)	38

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամուրջն Եւրոպական եղանակ
Եվրէյ Երթեւեկող ընթեցողաց ժամերը

12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամբավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Նէնիք. Թար. Պէզիւք. Մէզարպտ. Նու.	21
1 — Պէշիք. Օրթ. Գրնվ. Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Թարպ. Պէզիւք. Նէնիմ.	38
2 — Գաղաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Ամբավ. Գամլրճ. Ա. և Ր. Հիսար Գամլրճ. Մերկ. Նէնիք. Բաշա. Պէյգ. Թարպա. Պէզ. Մէզ. Նէնիմտալլէ	25
2 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամբավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Թարպ. Պէզիք. Մէզպ. Նէնիմ.	18
4 — Պէշիք. Օրթ. Ամբավ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Նէնիք. Թարպ. Պէզիւք. Նէնիմ.	22
5 40 Գաղաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուլ. Ամբավ. Պէպէք. Ր. Հիսար Մերկ. Մթէն. Նէնիք. Պէյգ. Թարպա. Պէզ. Մէզ. Նէնիմ. և Գալաղեր	19
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկ. Ամբավ. Գամլ. Ա. և Ր. Հիսար Մերկիկեն Նէնիք. Թարպ. Պէզիւք.	23
8 30 Պէշիք. Օրթ. Ամբավ. Պէպ. Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Թարպ. Մէզարպ. Պէզ.	21
10 — Նէնիք. Թարպ. Պէզ. Մէզպ. Նէնիմ. (Ուրբաթ օրերը 9 45ին)	18
10 30 Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Մթէն. Նէնիքեզ, Թարպարա. Պէզիք. Մէզարպ. Նէնիմ.	32
11 10 Նէնիք. Թարպ. Պէզ. Մէզպ. Նէնիմ.	19
11 35 Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Մթէն. Նէնիք.	22

Կամուրջէն Ուրեմ-Հոսանքէն Երթեւեկող ընթեցողաց ժամերը

12 30 Ուղղակի Պէպէք	22
1 — Ուղղակի Ամբավուտիւզ	23
1 40 Ուղղակի Պէպէք	28
2 30 Ուղղակի Ամբավ. (Բացի ուրբաթէ)	23
3 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուլ. Ամբավ. Պէպէք	34
9 50 Պէշիք. Օրթ. Գուրուլ. Ամբավ. Պէպ. Ր. Հիսար (Վերոյիշեալ շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22

10 35 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամբավ. Պէպէք (Բացի ուրբաթէ) 25
11 10 Գաղ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամբավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. 28
11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրուլ. Ամբավ. Պէպէք (Բացի ուրբաթէ) 33
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամբավ. 25

Կամուրջէն Ասիական եղանակ երթեւեկող ընթեցողաց ժամերը

12 15 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիքը Ա. Հիսար Գամլ. Պէյգօղ Նէնիք. (Բացի ուրբաթէ)	34
12 30 Ուղղակի Գամլուլի	19
2 35 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք Գամլ. Ա. Հիսար Գամլ. Զուգուգ. Ռ. պոյաճէ Պէյգ.	17
3 20 Ուղղակի Գամլուլի	34
8 35 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք Գամլուլի	33
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունէ. Պէյլէր Զէնկէլ. Վանիք Գամլուլ. (Գամլուլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
10 5 Գամլուլի Ա. Հիսար Գամլ. Զուգ. Բաշա. Պէյգ. Թարպ. Մեզարդ. Գաղաթիք	17
10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ)	33
10 45 Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկէլ. Վան. Գամլուլի Պէյգ (Գամլուլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 15 Գամլուլ. Ա. Հիսար Գամլրճ. Զուգ. Բաշա. Պէյգօղ.	23
11 45 Գաղաթ. Գուզ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք.	21

Ամէն ուրբաթ առաւօտ ժամ 4 30էն կամ. ի՛ չէն շոգենաւ մ'եղնելով Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիքէն Գամլ. Ա. Հիսար Գամլրճա Զուգուգէլը Բաշա. Պէյգօղ Թարպ. Պէյզիք. Մեզպ. պիտի երթայ, և երեկոյին ժամ 10 45ին Մեզարպտալեն եղնելով յետեւ նաւամատոյցները հանդիպելով նամուրջ պիտի իջնէ։

Ամէն ուրբաթ երեկոյ ժամ 11ին նէնիմտալլէն շոգենաւ մ'եղնելով Մեզ. Պեզ. Թարպ. Մերկ. Ամբ. Պէշիք. հանդիպելով կամուրջ պիտի իջնէ։

ԻՄՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵԻԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
11 —	5 45 Պէշիք	11 15	6 20 Պէշիք
11 30	6 20	11 45	7 5
12 —	7 5	12 15	8 15 Պէշիք
12 30	8 15 Պէշիք	12 45	9 —
1 — Պէշիք	9 —	1 20	9 40
1 30	9 30	1 50	10 10 Պէշիք
2 — Պէշիք	10 — Ֆերպ.	2 15	10 30 Ֆերպ.
2 30	10 10 Պէշիք	2 50 Պէշիք	10 40 Գ.
3 —	10 40	3 30	11 —
3 15 Ֆերպօթ	11 — Ֆերպ.	3 45 Ֆերպօթ	11 15 Ֆերպ.
3 40	11 —	4 —	11 20
4 15 Պէշիք	11 25	4 40 Պէշիք	11 45
4 30 Ֆերպօթ	11 40	5 15 Ֆերպօթ	11 50 Գ.
4 35 Վ. ոսփոր	12 5	5 30	12 5
5 —			

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
11 15	6 20	11 15	7 5
12 —	7 5	12 —	8 15 Պէշիք
12 45	8 15 Պէշիք	12 45	9 —
1 30 Պէշիք	9 —	1 35	9 40
2 15	9 30	2 25	10 10 Պէշիք
3 —	10 — Ֆերպ.	2 50 Պէշիք	10 30 Ֆերպ.
3 15 Ֆերպօթ	10 10 Պէշիք	3 35	10 40
3 30	10 45	3 45 Ֆերպօթ	11 20
4 15 Պէշիք	11 — Ֆերպ.	4 35	11 15 Ֆերպ.
4 30 Ֆերպօթ	11 10	4 50 Պէշիք	11 40
4 35 Վ. ոսփոր	11 40	5 15 Ֆերպօթ	12 5
5 —	12 5	5 35	
5 45 Պէշիք		6 15 Պէշիք	

* Այս երթեւեկութիւնն Հիլէրի ծոմերուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. Չպիտի հանդիպի։
» Այս երթեւ. կիրակի օրերը ժամ 4էն։

Դան. — Օգը ժիգզակաս եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գանուած տեղը պիտի մնան։

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԵԼԷՍԻ ԵՐԹԵԻԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

1 30 Հարեմեն Պալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — » »
10 30 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15 » » (Կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
1 — Կամուրջէն Հարեմ Պալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 30 Կամուրջէն Հարեմ ատաի Պալաճագ
10 10 Կամուրջէն Հարեմ ատաի Պալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 — Կամուրջէն Հարեմ ատաի Պալաճագ (Կիրակի օրերը ժամ. 10 30ին)։

ԻՄՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՄՍԿԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՂԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՄՈՒՐՋՈՎ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գաղաթաշ Սիրբէճի
4 30 Սիրբէճէն Իսկիւտար
10 — Իւսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — » Գաղաթաշ
3 45 Սիրբէճէն Իսկիւտար
5 15 Սիրբէճիէն Գաղաթաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 15 Գաղաթաշէն Իսկիւտար